

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BLU-BACH15

Predefinert informasjon

Startdato:	04-01-2019 09:00	Termin:	2018 HØST
Sluttdato:	11-01-2019 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave	Studiepoeng:	15
SIS-kode:	203 BLU-BACH15 1 BOPPG 2018 HØST		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.: 18

Informasjon fra deltaker

Tittel *: Musikk som styrke i den flerkulturelle barnehagen

Antall ord *: 13940

Tro- og loverklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert oppgavetittelen
på norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)

Gruppenummer: 6

Andre medlemmer i gruppen: 32

Jeg godkjenner avtalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

BACHELOROPPGAVE

Musikk som styrke i den flerkulturelle barnehagen

Strengthening learning through music for culturally diverse
kindergarten age children

*«Om vi ikke prøver å se større helheter, ikke bare på
tvers av fag og genre men også på tvers av kulturer
og aldersgrupper, mister vi det musiske mennesket
av syne» (Bjørkvold, 2014, s. 14).*

Kandidatnummer: 18 og 32

Emnekode: BLU-BACH15 Bacheloroppgave

Fakultet/institutt/program: Avdeling for lærerutdanning og kunsthøgskolen

Veileder: Anne-Beate Ulveseth Lilletvedt

Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.

FORORD

I en av de første undervisningstimene i fordypningsområdet kunst, kultur og kreativitet, fortalte vår musikk lærer på barnehagelærerstudiet om sitt arbeid med musikk blant flerkulturelle barn. Vi hadde selv erfaring fra praksis i mottaksbarnehage, men kunne ikke huske å ha hørt om musikk som metode i pedagogisk arbeid. En runde med leting etter mer informasjon, viste seg å bli starten på en fargerik ferd som i ettertid har gjort at vi sitter igjen med mer enn bare funn. Utallige nettsøk har gitt oss en bredere forståelse av begrepet *Flerkulturell* som blant annet viste oss kunstprosjektet Fargespill, et norsk bidrag til integreringsarbeid der barn som er nye i Norge deltar i et kunstprosjekt med fokus på fellestrekk foran særtrekk. Videoklippene vi så, skapte en overbevisning i oss: De estetiske fagene må tydeligere frem i barnehagens pedagogiske arbeid!

I barndommen var vi begge aktive i både musikk skole og barnekor, aktiviteter som ga oss stor glede og en følelse av å være levende og svevende, hvor vi fikk dykke inn i flytsonen, en tilstand hvor tid og bekymringer blir glemt. Vi opplevde det som fint å leke med ord og tekster gjennom sang, og husker engasjementet til noen av musikk lærerne som åpnet dører, ba oss lukke øynene og bare lytte, gi oss hen til musikken og forvandle inntrykk til uttrykk. Forskningsområdet ga oss igjen denne opplevelsen gjennom å dykke i spennende materialer, hvor vi har tatt oss selv i å sitte foran pianoet, eller hentet frem fløyten av ren iver etter å skape noe av inspirasjonen vi har fanget opp i tekster og fagbøker. Arbeidet med bacheloroppgaven har vært en lærerik prosess, takket være gode samtaler oss imellom med faglig innhold, refleksjoner og tanker om hvordan vi i ettertid kan praktisere vår lærdom.

Våre ulikheter har gjort samarbeidet ekstra spennende. Vi vil takke vår veileder Anne-Beate Ulveseth Lilletvedt som har bidratt med gode tips, hanket oss inn igjen når *Flow`en* har tatt overhånd og gitt oss konstruktive tilbakemeldinger underveis. Tusen takk, oppgaven hadde ikke blitt den samme uten deg!

SAMMENDRAG

Norge omtales i dag som et flerkulturelt samfunn på grunn av befolkningens bidrag til språklig, kulturelt og religiøst mangfold (Gjervan, Andersen & Bleka 2016, s. 19). Da det kulturelle mangfoldet i norske barnehager består av om lag 46 000 minoritetsspråklige barn (Statistisk sentralbyrå, 2016), ser vi stadig et større behov for *flerkulturelle barnehager*, som ifølge Gjervan (2006, s. 7) må inneholde en ledelse og et personal som sørger for endring og utvikling. Personalet må tilpasse seg og legge til rette for at det tilføres ny kunnskap som kan komme barnehagens flerkulturelle mangfold til gode.

Forskningen vi har foretatt, er gjort for å få en bredere forståelse av hvordan pedagogen gjennom barnehagens innhold og oppgaver kan skape et miljø som styrker det kulturelle mangfoldet. Når det arbeides med flerkulturelle barn, er det viktig å legge til rette for et godt miljø for språkopplæring for barn i ulike situasjoner (Valvatne og Sandvik, 2007, s. 300-301). Her må personalet ta i bruk alt de har av kunnskap, innlevelse og fantasi, noe rammeplanens fagområde kunst, kultur og kreativitet (Utdanningsdirektoratet, 2017) åpner opp for. Da fagområdet er stort, har vi i denne oppgaven valgt å fokusere musikk som metode. Musikk skaper gode relasjoner mellom mennesker, og kan brukes som en måte å uttrykke seg på, der barn med ulik kulturell bakgrunn kan møtes på lik linje.

Kulset (2015, s. 95) sier at musikken skaper trygge rammer gjennom kjente melodier med gjentakende tekst og rytme, noe som gjør at barn med et annet språk enn norsk får mulighet til å fokusere på andre måter enn i en daglig samtale. Bruk av ulike uttrykksformer har ifølge Valvatne og Sandvik (2007, s. 19) innvirkning på den verbalspråklige utviklingen. Dette vil komme barn som strever med ord til gode, deriblant de som akkurat har begynt å lære seg norsk. I forskningen har vi benyttet oss av kvalitativ metode ved å foreta et halvstrukturert intervju med vår informant, og en kvantitativ datainnsamling ved bruk av spørreundersøkelse.

SUMMARY

Today Norway is referred to as a multicultural society because of the population's contribution to linguistic, cultural, and religious diversity (Gjervan, Andersen & Bleka 2016, p. 19). The cultural diversity in Norwegian kindergartens consists of about 46,000 minority-language children (Statistics Norway, 2016), we see an increasing need for multicultural kindergartens. According to Gjervan (2006, p. 7), these kindergartens must contain a management and a staff that provide for change and development. The staff must adapt and facilitate new knowledge that can benefit the kindergarten's cultural diversity.

Research has been done to gain a broader understanding of how the educator, through the kindergarten's content and tasks, can create an environment that strengthens cultural diversity. When working with culturally diverse children regarding language education, it is essential to facilitate a good learning environment for children in different situations (Valvatne and Sandvik, 2007, p. 300-301). The staff must use everything they have from knowledge, expression, and imagination and this opens up the subject areas of art, culture, and creativity (the Education Directorate, 2017). In this thesis paper We have chosen to make this visible through the use of music. Music provides a way for people to connect and form relationships that may be otherwise difficult to do. It is used as a way of expressing oneself and allows children from different cultural backgrounds to meet on the same level.

Kulset (2015, p. 95) says that music creates safe frames through known melodies with repeated text and rhythm. These secure frames give children who speak a language other than Norwegian the opportunity to focus and learn in a different way outside of the daily conversation. According to Valvatne and Sandvik (2007, p. 19), the use of various forms of expression has an impact on verbal development. These different forms of expression come to help children who struggle with words, including those who have just begun to learn Norwegian. We have used qualitative research by conducting a half-structured interview with our informant, and a quantitative data collection using a survey to arrive at our findings.

INNHALDSFORTEGNELSE

MUSIKK SOM STYRKE I DEN FLERKULTURELLE BARNEHAGEN	1
FORORD	2
SAMMENDRAG	3
SUMMARY	4
1 INNLEDNING	7
2 BEGREPSAVKLARING	9
MINORITET	9
FLERKULTURELL	9
DET MUSISKE MENNESKET.....	10
3 TEORI	12
MUSIKK SOM STYRKE I BARNES SPRÅKUTVIKLING	12
STEMMEN SOM VERKTØY I LÆREPROSESSEN	12
MUSIKK OG SANG SOM BIDRAG TIL SAMVÆR OG GODE FØLELSER.....	13
SPRÅKETS SOSIALE BETYDNING.....	14
Å SE ORD OG ESTETISKE VIRKEMIDLER I SAMMENHENG	14
MUSIKK SOM STYRKE I DEN FLERKULTURELLE BARNEHAGEN.....	15
HELHETLIG BRUK AV ULIKE UTTRYKKSFORMER	17
4 TILTAK	18
PEDAGOGISK ARBEID MED SANG OG MUSIKK	18
MUSIKK SOM STYRKE I FLERKULTURELT ARBEID	19
RIKSKONSERTER	19
KULTURTANKEN.....	20
FARGESPILL.....	20
SYNGENDE BARNEHAGE	21
TILSKUDDSDORDNING FOR Å STYRKE DEN NORSKSPRÅKLIGE UTVIKLINGEN	22
5 TIDLIGERE FORSKNING PÅ FELTET	23
FRA MUSIKK TIL SPRÅK	23
BARNES MØTE MED ULIKE MUSIKKSJANGRE	24
SENSITIVE LÆRINGSFASER	25
6 METODE	26
KVALITATIV METODE.....	26
KVANTITATIV STRUKTURERT DATAINNSAMLING.....	27
RELIABILITET OG VALIDITET	28
ETISKE RETNINGSLINJER.....	29
7 PRESENTASJON AV FUNN	31
INFORMANTEN OG BARNEHAGENS GRUNNER TIL Å BRUKE MUSIKK I DEN FLERKULTURELLE BARNEHAGEN .	31
VEIEN FRA EN BARNEHAGE TIL DEN SYNGENDE BARNEHAGE	34
BEVISST BRUK AV MUSIKK I DEN FLERKULTURELLE BARNEHAGENS DAGLIGE ARBEID	35
BARNEKULTUREN.....	37
8 DRØFTING.....	39

MUSIKK SOM STYRKE I DEN FLERKULTURELLE BARNEHAGEN.....	39
MUSIKK SOM METODE I ARBEID MED SPRÅKUTVIKLING.....	40
STEMMENS ROLLE I FLERKULTURELT ARBEID MED MUSIKK I BARNEHAGEN	42
PEDAGOGENS ROLLE SOM KULTURFORMIDLER	43
MUSIKKENS BETYDNING FOR SPRÅKFREMMEDE ARBEID	44
9 KONKLUSJON	46
10 TIL ETTERTANKE	48
REFERANSELISTE	49

1 INNLEDNING

Vi ble tidlig i arbeid med oppgaven klar over at vi ønsket å rette blikket mot et flerkulturelt tema, da vi mener at dette er et område som bør få mer plass i barnehagen som pedagogisk organisasjon. I praksis var vi begge utplassert i en mottaksbarnehage hvor vi har deltatt i arbeid med språkutvikling, og sett hvordan det arbeides innenfor området. Til tross for at det pedagogiske arbeidet rundt språkutvikling var allsidig, så vi lite til de estetiske fagene i arbeidet. Loris Malaguzzi er et navn som vi i løpet av barnehagelærerstudiet er blitt kjent med, og som har gjort inntrykk på oss. Pedagogen er blant annet kjent for sin filosofi som sier at barn har hundre språk men mister nittini av dem (Valvatne og Sandvik, 2017, s. 18). Filosofien kan ses i sammenheng med Rammeplanens (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 51) forventninger, som sier at det skal legges til rette for at barn får mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer gjennom fagområdet kunst, kultur og kreativitet. Malaguzzi's hundre språk kan her minne oss om at barn lærer på forskjellige måter. Fagområdet presenterer blant annet musikk, dans og drama som mulige uttrykksformer som kan benyttes i barnehagen. I oppgaven har vi her valgt å fokusere på musikk, der barn i flerkulturelle barnehager kan få mulighet til å utvikle sin språkforståelse i et arbeid hvor musikk bidrar til å styrke det kulturelle mangfoldet. Vi ønsket her å finne ut om barnehager vet hvordan musikk kan integreres i barns språkutvikling, og hvordan pedagogens rolle påvirker kvaliteten i arbeidet. Slik kom vi frem til følgende problemstilling:

På hvilken måte kan bevisst arbeid med musikk i barnehagen bidra til å styrke det kulturelle mangfoldet?

På bakgrunn av valgt problemstilling har vi formulert to forskningsspørsmål:

Det første tar for seg hvorfor metoder innen musikk kan være nyttig å bruke for å styrke språkutviklingen hos barn.

1 Hvordan kan bevisst bruk av musikk som metode fremme språkutvikling i den flerkulturelle barnehagen?

Det andre forskningsspørsmålet retter fokus mot pedagogrollen da vi mener at pedagogen har en ledende rolle i arbeid med musikk som språkopplæring i barnehagen.

2 På hvilken måte kan pedagogens rolle bidra til at bevisst arbeid med musikk blir en styrke i flerkulturelle barnehager?

2 BEGREPSAVKLARING

Vi vil her presentere noen begrep som har betydning for forskningsarbeidet vårt.

MINORITET

Vi har valgt å bruke betegnelsen flerkulturell fremfor minoritet, men velger likevel å definere begrepet minoritet da det brukes i teksten gjennom forfattere og dokument vi henviser til.

Minoritet betyr mindre, sekundært eller avhengig av noe (Gjervan, Andersen & Bleka, 2016, s. 21). Motsetningen av begrepet er major, som betyr at noe er større og dominerende. Minoritet og majoritet må stå i forhold til hverandre dersom de skal ses på som det ene eller det andre, hvor minoriteten må underkaste seg majoriteten (Eriksen, 2011, s. 13). Minoriteter blir ofte diskriminert på lett synlige måter da de ikke får samme behandling som majoriteten på arbeidsmarked, og ses generelt som mindreverdige grunnet maktforskjeller (Eriksen, 2011, s. 14). I følge Gjervan (2016, s. 16-17) kan ord oppleves krenkende og begrensende for noen grupper mennesker. Her mener forfatterne at barnehagelærere har et ansvar for å ta bevisst avstand fra et slikt begrepsbruk. Departementet (St.meld.nr. 49 (2003-2004)) hevder at det er delte meninger om hvilke begrep som er gode og nøytrale. Videre sier departementet at mange begreper oppfattes som negative, og må derfor tas hensyn til gjennom å vise respekt for at det kan oppleves på denne måten.

FLERKULTURELL

Begrepet flerkulturell blir mye brukt i Norge, og kan vise til tema om en kultur eller flere kulturer. Kultur er et begrep med mange definisjoner og forståelser. Det brukes ofte til å beskrive menneskers levevis og livsform og omfatter ideer, verdier, regler og normer for atferd som mennesker overtar fra den foregående generasjon (Gjervan, 2016, s. 18). Norge omtales som flerkulturelt, der befolkningen bidrar til et språklig, kulturelt og religiøst mangfold. Gjervan mener også at befolkningen har bakgrunn i ulike språk, kulturer og

religioner, noe som gjør at Norge alltid har vært flerkulturelt, men på grunn av økt innvandring har ført til et større mangfold enn tidligere (Gjervan, 2016, s. 19). Vi har bevisst valgt å bruke betegnelsen *Flerkulturell barnehage*, noe som for oss beskriver en barnehage med fokus på å styrke det kulturelle mangfoldet vi finner i mange norske barnehager som består av om lag 46 000 minoritetsspråklige barn (Statistisk sentralbyrå, 2016). Gjervan (2006, s. 7) omtaler den flerkulturelle barnehagen som en barnehage med et utvalg av barn med ulik kulturell, språklig og religiøs bakgrunn. Gjervan sier også her at den flerkulturelle barnehagen må ha en ledelse og et personal som sørger for endring og utvikling som tilpasses den flerkulturelle situasjonen gjennom å reflektere kritisk, og tilføre ny kunnskap. Det pedagogiske innholdet må være påvirket av barns språklige og kulturelle bakgrunn, hvor det legges til rette for barnehagens innhold, arbeidsmåter og organisering. Forholdene rundt mangfoldet skal av personal ses som en normaltilstand som viser at mangfold er en naturlig del av barnehagen, der barn kan oppleve at de kan være seg selv (Gjervan, 2006, s. 7).

DET MUSISKE MENNESKET

Musikkens språk kan ikke oversettes med ord. Det er derfor vi har behov for den, og her ligger kanskje kjernen til menneskers behov for å uttrykke seg musikalsk (Sæther, 2014, s. 14). Musikk heter på gresk *Mousikê techne*, og betyr musenes kunst. Mus anses her som halvguder der musikk, diktning, teater og dans er uatskillelige deler av en helhet. (Sæther, 2014, s. 18).

I oppgaven har vi hentet inspirasjon fra Jon-Roar Bjørkvolds begrep *Det musiske mennesket*. Det finnes ikke en entydig beskrivelse av hva det musiske mennesket er, men det sies at lyd, bevegelse og rytmer er det musiske menneskets grunnelementer som er en naturlig del av kroppens sanseapparat lenge før fødselen (Bjørkvold, 2014, s. 17). Området rundt begrepet er stort, og omtales som et tabu i en spesialist-tradisjon som den vesteuropeiske. «Det handler helt opplagt om livsutvikling og lek, barn og barnekultur, skapende mennesker og musikk, men også om pedagogikk og skole, samfunnsutvikling og politikk» (sitert i Bjørkvold, 2014, s. 12). Sæther (2014, s. 19) sier at Bjørkvolds musiske begrep er inspirert av det afrikanske bantu-ordet *Ngoma* som betyr tromme, dans og fest, hvor musikk ses på som et helhetlig uttrykk. Sæther hevder også her at Bjørkvolds tanker trolig har hatt betydning for rammeplanens innhold sammen med nyere fagplaner og lærebøker, da fokuset er rettet på en

helhetstenkning på tvers av fag, sjangre, kulturer og aldersgrupper der leken står i sentrum (Sæther, 2013, s. 19). Bjørkvold sier: «Om vi ikke prøver å se større helheter, ikke bare på tvers av fag og genre men også på tvers av kulturer og aldersgrupper, mister vi det musiske mennesket av syne» (Bjørkvold, 2014, s. 14).

3 TEORI

Vi skal i dette kapittelet presentere aktuell teori vi har lest og anvendt i oppgaven, for å vise hvilken betydning musikk kan ha i arbeid der målet er å styrke det flerkulturelle mangfoldet i barnehagen. Vi har knyttet kapitlet og overskrifter opp til selve problemstillingen, der vi viser hvordan pedagogen gjennom sitt arbeid kan bidra til å styrke barnehagens kulturelle mangfold gjennom bruk av musikk. Vi vil også vise hvordan musikk som verktøy kan styrke barns språkutvikling.

MUSIKK SOM STYRKE I BARNS SPRÅKUTVIKLING

Rammeplanen (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 47) sier at barnehagen skal bidra til at barn får utforske sin språkkompetanse gjennom et mangfold av kommunikasjonsformer. Personalet skal her skape et variert språkmiljø der barn får oppleve gleden av å bruke språk og kommunikasjon med andre. Psykologen Sally Goddard Blythe (2011, s. 44) sier at det å være sammen i musikk kan bidra til at det blir lettere å samarbeide med andre, noe som kan komme godt med i forhold til rammeplanens krav om å synliggjøre det språklige og kulturelle mangfoldet. Rammeplanen (Utdanningsdirektoratet (2017, s. 48) sier også at personalet har i oppgave å støtte barns ulike kulturelle uttrykk og identiteter, der målet er å fremme mangfold i kommunikasjon, språk og andre uttrykksformer. Med dette tatt i betraktning, kan vi vise til vitenskapsmannen Lev Semjonovitsj Vygotskijs teori om at samspill mellom mennesker er langt mer grunnleggende for både språkbruk og læring enn det tidligere er hevdet (sitert i Askland og Sataøen, 2011, s. 189). Her kan et møte gjennom musikk kobles inn for å forsterke fellesskapsfølelsen, noe Blythe (2011, s. 44) mener bidrar til samarbeid, bånd og oppbyggelse.

STEMMEN SOM VERKTØY I LÆREPROSESSEN

Musikk er et omtalt begrep. Blythe (2011, s. 44) beskriver musikk som en grunnmur, og mener at sang er spesielt viktig da det går saktere enn språk. Sang brukes gjennom et åpent volum av lyder delt i små regulære fraser og pauser, og gjør det lettere for barn å huske enn ved språklig uttalelse (Blythe 2011, s. 44). Blythe mener også at sang kan være en naturlig

måte å lære seg å høre forskjellige nyanserte lyder på, og skille dem fra hverandre samtidig som de gjengir lyder uten å bruke ord. Barns stemme er et mektig verktøy i læringsprosessen, der barnesanger, godnatt sanger, rim og regler finstiller hjernen for det lokale språket. Det er likhet mellom språk og sang, der hvert språk bruker spesielle lyder og toner i likhet med regionale sanger (Blythe, 2011, s. 43).

Den pedagogiske lederen i barnehagen har ansvar for å iverksette det pedagogiske arbeidet i tråd med godt faglig skjønn, og sørge for at barnehageloven og rammeplanens krav oppfylles gjennom planlegging, gjennomføring, dokumentasjon og vurdering av arbeidet (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 16). Det er barnehagens kultur som skiller barnehager fra hverandre, og pedagogisk leder har her mulighet for å løfte kvaliteten og sette ord på den tause kunnskapen mange i personalgruppen sitter med (Gotvassli, 2017, s. 218).

MUSIKK OG SANG SOM BIDRAG TIL SAMVÆR OG GODE FØLELSER

Sang blir brukt i de fleste barnehager, men sangens verdi i barns språkutvikling, og pedagogens måte å arbeide med musikk på, ser ikke ut til å være like kjent for alle. Musikkpedagogen Nora Kulset (2015, s. 86) sier at barn må få innpass i sosiale kretser dersom de skal lære seg et nytt språk. Utfordringen kan være at man må kunne språk for å bli inkludert. Musikk kan være et sosialt møte ved siden av den daglige leken hvor man ikke trenger å kunne språk for å delta på lik linje med andre og alle stiller med nye kort (Kulset, 2015, s. 95). Musikken gir trygge rammer gjennom kjente melodier med gjentakende tekst og samme rytme. Slik får barn med et annet språk enn norsk mulighet til å fokusere på en annen måte enn i en daglig samtale. Barna trenger ikke forstå ord så lenge de forstår kroppsspråket, melodien og rytmen (Kulset, 2015, s. 95).

Kulset (2015, s. 105) mener at det viktigste for de som skal lære bort noe via sang og musikk er å tørre å bryte gjennom *stemmeskammen*, og tørre å ta i bruk musikken med alle dens virkemidler. Det handler om mer enn hvilke sanger vi synger eller om sangene er fine nok: Det handler om samvær og de gode følelsene som oppstår. Her blir både den praktiske delen og kunnskap like viktig, hvor Kulset mener at det ikke holder å ha fakta om hvor bra musikk er for språkutviklingen, uten å synge og bevege seg. «Man må dypere enn som så. Man må ut av stemmeskammen» (Kulset, 2015, s. 105). Å være redd for at andre skal se ens skam og

være tilhørere når man synger og musiserer med evnene man selv mener er begrenset, kan resultere i et ikke-eksisterende samarbeid mellom voksne i barnehagen. Det er viktig at de voksne i teamet støtter hverandre, hvor Kulset argumenterer med at musikk oppstod ut fra behov for å knytte sosiale bånd, ikke for å huske en sangtekst eller treffe en tone. Sang og musikk er skapt for å gjøre noe sammen i et godt fellesskap. Når man koser seg sammen, er det lettere å leke seg med musikken og kjenne på et ekte engasjement (Kulset, 2015, s. 106-107).

SPRÅKETS SOSIALE BETYDNING

Språk utvikler seg naturlig gjennom kommunikasjon mellom mennesker (Westerlund, 2009, s. 15-16), og kan være grunnen til at det finnes mye teori om det som handler om språk. Lev Vygotskij (siteret i Askeland og Sataøen, 2011, s. 199), ser på det enkelte individs utvikling som en del av en omfattende sosial og historisk prosess, og mener at sosial samhandling ikke bare er en ramme rundt tenking og språk, men at det sosiale er selve utgangspunktet. Dette kan ses i sammenheng med rammeplanens formål og innhold som sier at arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng, og samlet bidra til barns allsidige utvikling (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 19). I henhold til dette kan musikk ses som en god metode å jobbe med sosial kompetanse, kommunikasjon og språk blant flerkulturelle. Musikk og språk har flere elementer til felles, blant annet delegeringen i forskjellige lyder, rytme, puls og uttale. Disse elementene brukes til å overføre forskjellige typer kommunikasjon (Blythe, 2011, s. 41).

Å SE ORD OG ESTETISKE VIRKEMIDLER I SAMMENHENG

Loriz Mallaguzzi var psykolog og pedagog, og er kjent for sin uttalelse om at barn har hundre språk, men mister nittini av dem (Valvatne og Sandvik, 2017, s. 18). I denne sammenheng sies det at begrepet *språk* har dobbel betydning og kan ses både som språk med ord, og ulike former for ikke-verbalt språk. Malaguzzis sitat er kjent i pedagogisk arbeid hvor det hevdes at det legges for stor vekt på at verbalspråklig kommunikasjon blant barn som kan ha behov for å uttrykke seg på mange flere måter (Valvatne og Sandvik, 2017, s. 18). Malaguzzi omtales som en pedagog utenfor pedagogikken med fokus på at det er flere måter å tenke på for å nå et mål (Hoyelos, 2013, s. 34). Det sies her at han hatet retorikk, og brukte mer praktiske måter å

tenke på. Det hevdes at det er godt for barn å være i et miljø hvor det gis rom for et mangfold av uttrykksformer. Valvatne og Sandvik (2007, s. 18) ser sammenhenger mellom musikk, farger og bevegelser. Forfatterne mener at disse virkemidlene fungerer godt sammen med medier basert på det muntlige ordet, der verbalspråklig kompetanse ikke alltid er nok. Ved å ta utgangspunkt i at noen av Malaguzzi`s hundre språk kan finnes i musikken, åpnes det muligheter der barnehagelæreren kan legge til rette for aktiviteter som stimulerer barns nysgjerrighet, utvider forståelse og bidrar til undring, slik rammeplanen (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 51) pålegger personalet i barnehager å gjøre. Når det gis rom for ulike uttrykksformer i barnehagen, vil dette ifølge Valvatne og Sandvik (2007, s. 19) ha innvirkning på den verbalspråklige utviklingen, noe som spesielt vil komme barn som strever med ord til gode, deriblant barn som nettopp har begynt å lære seg norsk. Det kan bety mye for barn å bli introdusert for uttrykksformer som gjør at de får mulighet til å uttrykke seg på en måte de opplever å mestre bedre (Valvatne og Sandvik, 2007, s. 19).

MUSIKK SOM STYRKE I DEN FLERKULTURELLE BARNEHAGEN

Rammeplanen (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 52) sier at personalet skal motivere barn til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet for å utvikle varierte uttrykksformer, men rammeplanen sier lite om hvordan pedagogen skal arbeide med fagområdet. Likevel stilles det krav til det pedagogiske arbeidet. Alle barnehager er forpliktet til å bygge sin virksomhet på verdigrunnlaget som er definert gjennom lov om barnehager, og rammeplanen (Utdanningsdirektoratet, 2017).

Sett fra voksenrollen, er det viktig å skape et godt miljø som gir gode muligheter for språklæring for alle barn i ulike stadier og situasjoner. Her må personalet ta i bruk alt av kunnskaper, innlevelsessevne og fantasi (Valvatne og Sandvik, 2007 s. 18-19, s. 300). Når barn som er ikke-verbale opplever å bli sett og hørt gjennom de voksnes respons på det som blir formidlet, skaper dette trygghet hos barnet. Her hevdes det at det i språkopplæringen er viktig å komme i kontakt med barn som snakker norsk, da det først og fremst er gjennom kommunikasjon med andre barn og voksne at de lærer seg andrespråket. Voksenrollen går her ut på å legge til rette for aktiviteter som gjør at barna kan bli trygge på hverandre selv om de ikke har felles språk (Valvatne og Sandvik, 2007, s. 300).

Når det sies at barn er kroppslige, kan det ifølge Thomas Moser (2017, s. 28-30) forstås som et fenomen som strekker seg over det biologiske og det som har med bevegelsesferdigheter å gjøre. Det handler blant annet om mestring og det å uttrykke seg akseptabelt gjennom bevegelser. Gjennom musikk og rytme kan vi utforske bevegelser og dermed øke kroppsbewisstheten. Barn utvider sitt bevegelsesrepertoar når de får større kroppsbewissthet, noe som videre bidrar til utviklet selvtillit og selvværd (Nygård, 2017, s. 416).

Filosofen Maurice Merleau Ponty definerer bevegelse som liv og noe som gir grunnleggende mening til våre liv i verden (Moser, 2017, s. 37). Ved å bruke musikk som styrke i den flerkulturelle barnehagen, kan dansen bidra til å skape nye opplevelser. Danselek blir nevnt som en aktivitet hvor barn kan bli trygge på sine omgivelser og dermed bruke energien sin på samarbeid, kommunikasjon og sosiale relasjoner. Det kan se ut til at motivasjonen for å bevege seg rytmisk svekkes etter hvert som barn blir eldre. Her viser det seg å være en stor forskjell mellom afrikanske og europeiske barns rytmesans. De afrikanske barna har bedre rytme, noe som kan tenkes å ha sammenheng med at de kontinuerlig har blitt stimulert på dette området i motsetning til europeere, som i større grad blir bedt om å sitte stille (Nygård, 2017, s. 416).

Et annet moment om dans som knyttes til språk, er at man i dansen må forholde seg til rytme og musikk, hvor rytmen blir grunnlag for bevegelsene (Nygård, 2017, s. 416). Ved å gå tilbake til rytmens betydning for språk, hevder Blythe (2011, s. 46) at melodiene er basert på bøyninger i språket, de fysiske rytmene i dansen, eller jevn pulsering. Melodiene er her delt inn i faser i en større helhetlig struktur, som ofte korresponderer med pustepauser i språket (Blythe, 2011, s. 46).

Kulset (2015, s. 45) presenterer psykologiprofessoren Mihaly Csikszentmihalyi's begrep *Flow* i sammenheng med at hun mener musikken er en inngang til det som omtales som flytsonen, en tilstand der man glemmer bekymringer, og tiden flyr av sted mens man er i aktiviteten. Tilstanden beskrives som svært motiverende for barn, og blir her koblet opp til Vygotskijs proksimale utviklingssone. I flytsonen leder emosjonene til effektiv innsats som oppstår når barns motivasjon er optimal, altså når aktiviteten verken er for lett eller for vanskelig (Kulset, 2015 s. 45).

HELHETLIG BRUK AV ULIKE UTTRYKKSFORMER

Kulset (2002) hevder at Bjørkvolds begrep Det musiske menneske handler om helhetlig bruk av ulike uttrykksformer, og viser til hans sitat: «Om vi ikke prøver å se i større helheter, ikke bare på tvers av fag og genre, men også på tvers av kulturer og aldersgrupper, vitenskap og poesi, mister vi det musiske mennesket av syne» Bjørkvold 2014, s. 12). Kulset (2002) ber oss tenke gjennom hva vi som voksne skaper, og hvor mange musiske element som er med oss i hverdagen. Barna kan lære oss hvordan elementene skal brukes og derfra kan vi tilrettelegge på best mulig måte. Gjennom å være Det musiske mennesket, ser man muligheter til å skape nærvær, og bruker uttrykks-muligheter rundt oss. Dette kan vi bare få til dersom vi endrer holdningene våre og går bort fra den stramme og begrensede vestlige musikk-kulturen, og inn i den musiske virkeligheten hvor barna er. «Dette må gjøres før barna er sosialisert inn i vår verden av stumme mennesker» (Kulset, 2002).

Pedagogisk leder har som oppgave å iverksette og lede det pedagogiske arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 16). For å lykkes med dette, trenger han/hun både å veilede og gå sammen med medarbeidere i utviklingsarbeid for å løfte kunnskap. Her kan pedagogen bruke aksjonsforskning som verktøy i personalarbeid, der målet er å utarbeide bevisst bruk av musikk som styrke i den flerkulturelle barnegruppen. Aksjonsforskning som åpner for mulighet til å påvirke endring og utvikling ved å bruke ressursene som finnes i barnehagen, kan legge til rette for aktuelle musikk-aktiviteter (Bøe og Thoresen, 2017, s. 31). I oppgavens neste kapittel, vil vi se på metoder og tiltak som er brukt i barnehager tidligere, da spesielt for å gi barn ulike møter med kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfold av ulike tidsepoker (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 51). Mulighetene som her blir introdusert, kan også arbeides med gjennom aksjonsforskning.

4 TILTAK

Ifølge Anne Høigård (2013, s. 232) finnes det fire aktiviteter som egner seg best til å fremme språkutvikling: Musiske aktiviteter, gode samtaler, samvær rundt tekst, og allsidig lek. Aktivitetene kan bidra til språkutvikling i alle situasjoner, for eksempel der barn sliter med språkvansker, der barnet har et annet morsmål, eller har norsk som andrespråk (Høigård, 2013, s. 232). Rammeplanen (Utdanningsdirektoratet, 2017) understreker også betydningen av disse aktivitetene i barnehagen under kunnskapsområdet kommunikasjon, språk og tekst der det sies at barnehagen skal bidra til at barn leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord. Rammeplanen (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 48) sier også at barn skal oppleve spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale. I oppgaven hvor vi har valgt å fokusere på de musiske aktivitetene, vil vi her legge frem tiltak som er brukt og kan brukes i barnehager for å gi barn mulighet til å møte kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 48).

PEDAGOGISK ARBEID MED SANG OG MUSIKK

Bjørkvold (2014, s. 77) presenterer *Spontansang* som et vesentlig element som inngår i barns gjøremål. Spontansang kan ifølge Bjørkvold (2014, s. 77) oppstå i sandkassen, når barn knytter sko, eller under do-ritualer, da den er sentralt nedfelt i det som innbefattes av kroppsbevegelse, ord og sang. På denne måten får leken rytme, bevegelsene form, og ordene temperatur (Bjørkvold, 2014, s. 77). Spontansang beskrives her som en nøkkel til barnekulturens felles koder og uttrykk til menneskelig vekst. Musikk og enveis-formidling som kommer gjennom høyttaler, sies derimot av Bjørkvold (2014, s. 95) å påvirke barns ferdighets repertoar i mindre grad enn man skulle tro.

Vi kan også se på sang som et mulig tiltak for å styrke barnehagens kulturelle mangfold. Kulset (2015, s. 72) sier at musikken gjør alt for deg og mener at den største feilen voksne gjør i musikk-samlingen er å prate. Musikk sies her å være den beste metoden å fange oppmerksomhet på dersom den brukes aktivt. Ved å bruke allmenn variert stemmevolum og ansiktsmuskulatur, kan sangen bli sitt eget startsignal. Det vil si at man for eksempel ikke trenger å telle til tre før man starter (Kulset, 2015, s. 72). Sang og regler ses på som et godt

redskap når et nytt språk skal læres fordi språklæringen på denne måten skjer uten at man selv må tenke på hva man skal si (Kulset, 2015, s. 101). I likhet med Kulset`s uttalelser om stemmeskam i forrige kapittel, handler det som voksen om å kaste seg på utrygg grunn der man er sårbar i noe man gjerne ikke helt behersker. Charlotte Thingelstad (2010, s. 206) mener at barn ikke skal hindres i gleden av å synge på grunn av lærerens vegring og begrensninger.

MUSIKK SOM STYRKE I FLERKULTURELT ARBEID

Et annet viktig moment i forhold til tiltak som kan gjøres i arbeid med musikk i den flerkulturelle barnehagen, er som Jan Sverre Knudsen (2010, s. 163) sier å se på musikk som noe som bekrefter og representerer kulturell identitet. Fra 1980-årene er musikk brukt for å styrke integrering og bygge forståelse for innvandreres kultur, hvor det i den anledning er blitt gjennomført flerkulturelle prosjekt rettet mot barn (Knudsen, 2010, s. 164). Mange av prosjektene er gjort i samarbeid med rikskonsserter, der tanken er at skolekonsserter og pedagogiske prosjekt skal inneholde musikere som selv er fra innvandrer miljøet, og på denne måten være i stand til å gi barn positiv identifikasjon og gode felles opplevelser samtidig som det kan bidra til forebygging av rasisme og mobbing. Å styrke forståelsen av at forskjeller er sosiale konstruksjoner som ikke skal tas for gitt, er et sentralt utgangspunkt i musikkpedagogisk arbeid (Knudsen, 2010, s. 164).

RIKSKONSERTER

Rikskonsserter¹ skal gi barn fra førskolealder mulighet til å bli kjent med kulturelle uttrykk, noe som innebærer et møte med musikere som formidler eventyr og fortellinger. Handlingen tar for seg ulike årstider, naturens løp, rim, regler, dans og sang gjennom musikk, rytme og lyd. Rikskonsserter besøker barnehager, hvor musikerne bruker ulike sjangre i sine fremførelser. Sammen med fylkes-produsenten utarbeides konsserter som er spesielt formet for førskolebarn. Det er fylkeskommunen som tilbyr konsertene til kommunene i sitt fylke.

¹ <https://rikskonsertene.squarespace.com/barnehagekonsserter-1>

KULTURTANKEN

I skolealder kommer den kulturelle skolesekken inn som en del av Kulturtanken², som er regjeringens politikk for kulturformidling til barn og unge i Norge. Strategien tar for seg fornyelse, samarbeid og kvalitet, og skal sikre at barn og unge får oppleve profesjonell kunst og kultur på skolen, hvor de også skal få mulighet til å utvikle sin kreativitet profesjonell kunst og kultur på skolen, hvor de også skal få mulighet til å utvikle sin kreativitet. Den kulturelle skolesekken har en beskrivelse av sitt arbeid som sier at «Musikk er lydsporet i livene våre. Spesielt i barne- og ungdomsårene setter musikken sterke spor. I DKS vil vi at barn og unge skal få oppleve musikken i levende live, med gode utøvere og formidlere.

FARGESPILL

Ann-Hege Waterhouse (Sæther, 2013, s. 176) mener at det er hensiktsmessig at både barn og voksne har felles tverrfaglige prosjekt som bidrar til kunstuttrykk når de skal støtte barns estetiske erfaringer. Å erfare verden gjennom ulike sanseinntrykk og formspråk fører til at barnets erfaringsgrunnlag blir rikere, der Waterhouse mener at de videreutvikler verktøy som brukes i sin måte å kommunisere med omverden på (Sæther, 2013, s.176).

Kunstprosjektet Fargespill³ som ble nevnt som selve inspirasjonskilden til bacheloroppgaven vår, er et tiltak som brukes for å integrere mennesker fra ulike kulturer, der fokuset er på hva barna har, ikke hva de mangler. Dette er et multi-etnisk barne og ungdomsprosjekt der musikk og dans fra ulike kulturer slås sammen med norsk tradisjonsmusikk. Her samles både norske barn og elever fra mottaksklasser og voksenopplæringen til ukentlige øvelser. Sang og dans bygges opp etter sang og klappeleker barn selv har med seg. Dette settes videre sammen med norsk folkemusikk og videreutvikles til en kunstnerisk helhet i samarbeid med musikere, produksjonsansvarlige og frivillige assistenter. Lederne tolker sangene sammen med barna, gjør lydopptak og skriver det ned fonetisk.

² <https://www.kulturtanken.no/>

³ <https://fargespill.no/om-fargespill/>

Vi var i kontakt med prosjektansvarlige i Fargespill via e-post, da vi ønsket å finne ut om kunstprosjektet også var aktuelt i barnehager, eller om det til nå bare er brukt i skoler. Kunstnerisk leder Sissel Saue fortalte her at det i Fargespill-prosjektet hovedsakelig arbeides med skolebarn og ungdommer i aldersgruppen 7-25 år. Saue introduserte oss for Rabben barnehage i Frøya kommune, som hadde arbeid med prosjektet gjennom Fargespill søstermodell Flere Farger. Her kom vi i kontakt med Rabben barnehages daglige leder Tove Holm, som via E-post fortalte oss om prosjektet som ble utført i deres barnehage. Samarbeidet startet da barnehagen ble kontaktet av kulturskolen Frøya som ville ha dem med i prosjektet. Holm sier at personalet som jobbet med Flere Farger-metodikken i denne barnehagen så at barna ble nysgjerrige på hverandre, og sangene og landet de forskjellige kom fra på en positiv måte. Den portugisiske jenta ville synge den litauiske sangen, barn fra ulike land satt på føysa sammen mens de sang en litauisk sang. Spontansang oppstod på ulike språk, i lek og aktiviteter. Barna viste respekt og stolthet over egen og andres kultur og identitet.

SYNGENDE BARNEHAGE

Krafttak for sang⁴ er en satsing som ble opprettet for å styrke den levende og brede sangkulturen som har utspring fra syng-livet-bevegelsen fra 90-tallet. Sang er et middel for å inkludere flyktninger/asylsøkere og flerkulturelle, og er blitt en viktig satsing i prosjektet syngende kommuner⁵. Programmet er rettet mot ansatte i barnehager, skoler, eldreomsorg og psykisk helsearbeid, der målet er å styrke sangkultur og sangglede i hele Norge. Syngende kommuner får faglig og økonomisk støtte til å starte nye sang-tiltak, som sies å være et effektivt verktøy for språkutvikling, hukommelse, integrering og forbedring av det psykososiale miljøet. Musikk fra livets begynnelse⁶ er en av del av krafttak for sang sin satsing, Syngende barnehage. Programmet startet med 10 barnehager i Stavanger i 2014, og i 2018 ble 100 barnehager i hele landet involvert i prosjektet.

⁴ <https://www.krafttakforsang.no/om-oss/>

⁵ <https://www.krafttakforsang.no/syngende-kommuner-3/>

⁶ <http://www.musikkfralivetsbegynnelse.no/>

I arbeid med oppgaven ble vi selv medlem i Syngende barnehage⁷ for å bli bedre kjent med hvordan musikk kan brukes som verktøy i barnehagen. Som abonnenter får vi tilgang til fagartikler, og inspirasjon til hvordan musikk kan jobbes med i barnehager. Nettsiden reklamerer med at medlemmer får gratis inspirasjonskurs, og skattkammer med videoopptak av sanger, regler og musikkaktiviteter. Skattkammer fungerer også som hjelpemiddel i forbindelse med oppstart og tilvenning og ellers gjennom barnehagehverdagen, og er åpen for alle som deltar i syngende barnehage. Som medlemmer får man også tilgang på web-foredrag om musikk og språk, instrumentbruk, og ellers veiledning rundt hvordan man bruker musikk i hverdagssituasjoner. Syngende barnehage er et verktøy alle barnehager har mulighet til å abonnere på, og kan være til stor hjelp når man som pedagog skal arbeide med barns språkutvikling i den flerkulturelle barnehagen.

TILSKUDDSORDNING FOR Å STYRKE DEN NORSKSPRÅKLIGE UTVIKLINGEN

Utdanningsdirektoratet⁸ kan gi tilskudd til barnehager for å styrke den norskspråklige utviklingen for minoritetsspråklige barn i kommunens barnehager, noe som innebærer at tiltakene skal bygge opp barnas begrepsforståelse og norske ordforråd. Minoritetsbarn blir i forhold til denne ordningen definert som barn med annen språkbakgrunn enn norsk, med unntak av samisk, svensk, dansk eller engelsk morsmål. Søk om tilskudd må gjøres innen den 15.12 året før, hvor barnehagene må oppfylle kriterier ut fra antall minoritetsspråklige i barnehagen. Kommunen disponerer og fordeler tilskuddet for å oppnå mest mulig styrking av den norskspråklige utviklingen av minoritetsspråklige barn i barnehager i kommunen. De to kriteriene som må oppfylles for å få tilskudd, er at en andel minoritetsspråklige barn i kommunens barnehager må være minst 10 prosent, og at antall minoritetsspråklige barn i kommunens barnehager må være 50 eller mer. Sats per barn beregnes slik:

Gjeldende bevilgning delt på antall tilskuddsberettigede barn.

Tilskudd per kommune: Sats pr. barn ganges med antall minoritetsspråklige barn i ordinære barnehager i kommunen pr. 15.12 året før tilskudds-året.

⁷ <https://www.krafttakforsang.no/syngende-barnehage/>

⁸ <https://www.udir.no/om-udir/tilskudd-og-prosjektmidler/midler-kommuner/minoritetsspraklige-i-barnehage/>

5 TIDLIGERE FORSKNING PÅ FELTET

Da oppgaven vår tar for seg musikk som verktøy for å styrke barnehagens kulturelle mangfold, vil vi presentere noen forskninger og prosjekt som viser at musikk styrker barns identitet. Vi presenterer også en masteroppgave hvor forskningen viser at det er nyttig å introdusere barn for et bredt repertoar musikk allerede i barnehagealder.

FRA MUSIKK TIL SPRÅK

Vi starter med å presentere språkopplærings-prosjektet Fra musikk til språk⁹, hvor ni barnehager i Bergen kommune deltok i 2012. Resultatet viste seg å gi modigere barn som ble tryggere på seg selv, med større språkferdigheter enn de hadde før prosjektet startet. Dette gjaldt spesielt barn med minoritetsbakgrunn. Her fikk kommunens barnehageansatte opplæring i musikk-arbeid for å stimulere til språkopplæring, også med tanke på barn med flerkulturell bakgrunn. Seksjonsleder Marianne Boge sier at ønsket var at prosjektbarnehagene skulle få erfare og oppleve musikk som verktøy i norskopplæring av minoritetsspråklige barn i barnehager. Kulset som også var engasjert i prosjektet, sier at musikk gjør språkinnlæringen både lettere, raskere og artigere, og stimulerer barns sanser slik at de lærer inn rytmen i språket.

Boge sier at sangens gjentakelser gjør det lettere å fange opp ordene, og skaper et fellesskap på tvers av alder, norskkunnskaper og etnisitet. Høgskolelektorene Inger-Lisa Møen og Elin Thoresen som var fagsansvarlige for prosjektet mener at det å kombinere språkutvikling i barnehagen med musikk og drama har gitt gode resultater. Det handler ikke bare om å lære seg språket gjennom sang, men også om å oppnå tilhørighet til andre barn. Alle kan delta i lek med sang og musikk, selv om de ikke har gode språkferdigheter. Barnehagene som var med i prosjektet fikk fagsamlinger med veiledning, og en musikkpedagog gjennomførte musikkksamlinger for å inspirere de ansatte til hvordan de kunne gjennomføre musikkstunder. Målet var at prosjektet skulle leve videre i barnehagen etter endt prosjektperiode. Ifølge Boge viser praksisfortellinger fra forskjellige barnehager i forskningen at enkeltbarn og barn i

⁹ <https://utdanningsforskning.no/artikler/bruk-av-musikk-gir-bedre-sprakopplaring/>

gruppe har blomstret gjennom deltakelse i musikkprosjektet, hvor blant annet beskjedne og sky barn har kommet mer med. Tiltaket ble gjentatt året etter med ti nye barnehager i kommunen.

BARNES MØTE MED ULIKE MUSIKKSJANGRE

Musikkpedagogen Morten Sæther (2013, s. 96) sier at personalets rolle som kulturformidlere handler om å formidle noe til barna, som bør få mulighet til å oppleve et bredt repertoar av musikk, folkemusikk, jazz og populærmusikk fremført av profesjonelle utøvere, aller helst levende. Masteroppgaven *Musikk og barn* (2015) skrevet av musiker og masterstudent Siri Beate Rygg, handler om barnes møte med ulike musikksjangere. Studenten mener at mange barn ikke vil møte andre sjangre enn den kjente listepop-musikken dersom voksne ikke tar ansvar for å arrangere dette møtet.

I en av Rygg`s undersøkelser, ble det satt på seks lydspor med ulike musikksjangre som barn skulle høre på i 60 sekunder. Undersøkelsen som ble gjort blant barn mellom 6-10 år inneholdt musikksjangrene jazz, klassisk, pop, barnesang og folkemusikk. En gruppe av de barna som ble intervjuet var aspiranter i et skolekorps, og det viste seg at denne gruppen var mindre negative til musikken de ble introdusert for enn den andre gruppen som kun bestod av førsteklasinger. Studenten hevder at årsaken til dette kan være at aspirantene er mer vant til ulike musikkstykker. Dette viste seg spesielt i jazzlåten, hvor det var en tydelig forskjell mellom gruppene. Innenfor de to klassiske verkene viste det seg at flere av barna foretrakk solo-piano foran klassisk sang. Her mener Rygg (2015) at lyse toner med mye vibrato kan bli overveldende eller rart dersom man ikke er vant til det. Rygg sier at hun gjennom oppgaven og sine funn har kommet frem til at det musiske og musikk kan spille en rolle for identitetsutviklingen, hvis det legges til rette for det. Hun sier også at positive selvoppfatninger fra musikkopplevelser kan bidra til utviklingen av musikalsk identitet. For å komme hit trenger barn gode musikkopplevelse. Kunnskap om barnekultur, identitet og musikkformidling gjør oss bedre rustet til å møte de utfordringer den klassiske musikken står ovenfor om den skal overleve og blomstre (Rygg, 2015).

SENSITIVE LÆRINGSFASER

Da forskningen vår handler om musikkens bidrag til å styrke det kulturelle mangfoldet i barnehagen, ble det naturlig å se på hvordan det arbeides med språk blant flerkulturelle barn. Vi vil her presentere en forskning som forteller at man i barndommen har en enestående evne til å lære. For pedagoger og personal som daglig arbeider med barn i den lærende organisasjon, kan dette være nyttig å være klar over.

Når vi ser på grunner til å arbeide med musikk i barnehagen, hevder Bjørkvold (2014, s. 203) at den idiomatiske språktilegnelsen med perfekt intonasjon og uttale ser ut til å avta i pubertetsalder. Bjørkvold mener at dette kan vise at mennesker har en sensitiv fase for læring av språk, noe som kan henge sammen med hormonelle prosesser som oppstår i puberteten. Linell (sitert i Bjørkvold, 2014, s. 203) påpeker at grunnen kan være at ved puberteten begynner hjernen å virke annerledes. Barnets enestående evne til læring er dokumentert og erfart. Bjørkvold sier her at barn lærer seg sitt verbale morsmål gjennom øre og kropp, ikke gjennom bok og blyant. Barnets musikalske morsmål og spontansang er innlært uten hormoner i blodet. Dette kan kobles til en forskning Bjørkvold (2014, s. 203-203) hevder er gjort på fuglearter, hvor det vises at fugler som flyr til et annet område fra sitt eget barndoms revir, kan skifte dialekt. Når hekketiden kommer og fuglene slår seg til ro, bindes fuglen til sin dialekt. Mengder av kjønnshormoner ser ut til å spille en rolle for hvor lenge den sensitive læringsfasen varer.

6 METODE

I dette kapitlet gjør vi rede for metodene vi har brukt for å komme frem til våre funn om hvordan det arbeides med musikk i den flerkulturelle barnehagen. Her vil vi gjøre rede for kvalitativ og kvantitativ metode som ble brukt for å samle empiri til vår problemstilling, hvor vi viser hvorfor vi har valgt forskningsmetodene.

KVALITATIV METODE

I kvalitative metoder som er basert på ord og tekster (Postholm og Jacobsen, 2014, s. 41) vises det at forskningsspørsmålene er åpne og justerbare. Dette kan åpne for spontanitet både hos forsker og deltaker, og kan gjøre det lettere å gå i dybden på spørsmål som kan gi mer utfyllende svar i intervju. Kvalitativ metode er induktiv, noe som ses i sammenheng med at forsker går inn i prosessen med et åpent sinn (Postholm og Jacobsen, 2018, s. 40). Vi valgte å bruke et halvstrukturert intervju i forskningen, som ifølge Fontana og Grey (sitert i Postholm og Jacobsen, 2018, s. 75) er en datainnsamlingsteknikk som baserer seg på utspørring av flere individer, hver for seg eller samtidig. Her har man relevante spørsmål klare på forhånd, men er åpne for at nye tema som ikke er planlagt kan tas opp. For å få mest mulig ut av intervjuene brukte vi lydopptak som vi i etterkant transkriberte til skriftlig tekst, noe Atkinson og Heritage (sitert i Postholm og Jacobsen, 2018 s. 81) beskriver som styrkende ved at man gjennom å høre opptakene flere ganger vil oppdage nye ting for hver gang.

I forkant av intervju forsikret vi informant om anonymitet, noe Postholm og Jacobsen (2014, s. 65) mener er med på å styrke intervjuet i forhold til å få frem hvordan situasjonen rundt forskningens tema oppfattes. Postholm og Jacobsen (2014, s. 79) mener at samtaleforløpet i et halvstrukturert intervju krever at forsker er aktiv i sin rolle for å få frem sentral informasjon, noe som kan gjøres ved å stille oppklarende spørsmål og vise at man er til stede ved å nikke, gi tilbakemelding via blikk, og pauser der vi ønsker å vise at informanten kan fortsette å prate. Ved å ha lest om dette på forhånd, erfarte vi at det var nyttig å være klar over virkemidler som kan hjelpe oss som forskere på vei mot svar og funn. Vi tror at informasjonen vi hadde tilegnet oss på forhånd gjorde at vi var roligere og trygge i vår rolle som forskere. Vi brukte oppfølgingsspørsmål for å hente inn mer utfyllende informasjon, noe Høigård (2013, s. 78) mener gir mulighet til å formulere seg mer uførlig enn ved lukkede spørsmål. I et intervju

hvor informant skulle uttrykke seg i forhold til estetiske fag, anså vi dette som nyttig. Høigård (2013, s. 78) sier også at åpne spørsmål gir rom for fabulering og undring, resonnering og argumentasjon, noe vi anså som stor hjelp i vår forskning. I etterkant av kvalitativt intervju, ble teksten arbeidet med gjennom en deskriptiv analyse som Postholm og Jacobsen (2014, s. 104) beskriver som en måte å strukturere datamateriale på, og sette det sammen til stikkord eller kategorisere det hver for seg, for å kode materialet man sitter igjen med. Videre bruker vi narrativ analyse for å etablere sammenhenger, og lete etter aktuelle hendelser (Postholm og Jacobsen, 2014, s. 108).

KVANTITATIV STRUKTURERT DATAINNSAMLING

Den kvantitative metoden som er basert på tall og statistikk (Postholm og Jacobsen, 2014, s. 41) oppfattes som deduktiv, og viser at forskeren på forhånd er klar over hva som skal forskes på og avgjør hvilken data som skal samles inn utfra hva han/hun selv finner interessant å vite mer om (Postholm og Jacobsen, 2014, s. 40-41). Data beskriver det generelle omfanget av noe, eller hvor ofte/sjelden noe finner sted (Postholm og Jacobsen, 2014, s. 86).

I forskningen har vi brukt kvantitativ metode ved å foreta en strukturert datainnsamling som innebærer at vi som forskere strukturerer spørsmål og svar før undersøkelsen gjennomføres. Vi brukte her et såkalt prekodet spørreskjema som vil si at svaralternativ er oppgitt på alle spørsmål (i vårt tilfelle to spørsmål) noe som gjør det lett for deltakere å fylle ut, og lett for oss forskere å omkode tall og statistikk i ettertid (Christoffersen og Johannesen, 2018, s. 130). Her besvares ikke spørsmål med egne ord, men gjennom avkrysning på forhåndsdefinerte kategorier som gjøres om til tall og statistikk. Positive sider med spørreskjema er at man kan nå ut til mange, og dermed muliggjør en effektiv behandling av store datamengder.

Gode strukturerte undersøkelsesopplegg er avhengig av at forsker har gjort et solid forarbeid før undersøkelsen gjennomføres. Når kvantitative svar skal analyseres kan dette gjøres ved å gå gjennom et spørsmål om gangen for å se på likheter og ulikheter. Svarene kan også gjøres om til tabell (Postholm og Jacobsen, 2014, s. 117). I vårt tilfelle hvor vi kun hadde to motstridende spørsmål å forholde oss til, ble det ikke nødvendig å skjematiskere svarene i tabell. Vi valgte å besøke alle barnehagene vi ønsket å ha med i undersøkelsen for også å få et innblikk i hvordan barnehagene stiller seg til musikk som bevisst metode i pedagogisk arbeid. Vi henvendte oss til styrer (eller pedagogisk leder der styrer ikke var tilstede) og introduserte

forskningen vår, der vi også forsikret om at resultater som ble brukt i vår oppgave ville bli anonymisert. En annen hensikt med å få et direkte møte med deltakerne i spørreundersøkelsen, var å få i gang noen fine hverdagssamtaler hvor pedagoger kunne bli nysgjerrige og bevisste på bruk av musikk som metode i den flerkulturelle barnehagen.

Postholm og Jacobsen (2014, s. 86-87) sier at den strukturerte formen å forske på gjør det umulig å komme frem med synspunkt som avviker fra det forskeren spør om, da det her kun er fokus på det generelle. Det sies også at nyanser i svarene blir færre enn ved halvstrukturerte samtaler (Postholm og Jacobsen, 2014, s. 75). Nettopp dette var grunnen til at vi ønsket å benytte både strukturert og halvstrukturert forskning, da en kombinasjon kunne gi oss som forskere en bredere forståelse av hvordan situasjonen er i den flerkulturelle barnehagen i dag. De to forskningsmetodene utfyller hverandre og bør ses som komplementære, spesielt når en forsker kunnskap, undervisning og læring (Postholm og Jacobsen, 2014, s. 41).

RELIABILITET OG VALIDITET

Det kan alltid diskuteres om innsamlet data er pålitelig. På forsker-språket kalles dette *reliabilitet*, og handler om hvor nøyaktig undersøkelsene er, sett ut fra måten data samles inn på og hvordan det arbeides med i etterkant. Målet er å få mest mulig nøyaktig informasjon. Dersom en undersøkelse gjøres i flere omganger blant flere grupper, vil fremgangsmåten være reliabel (Christoffersen og Johannessen, 2018, s. 23).

I en forskning vil det alltid være sjanser for at feilkilder kan oppstå. Problemstillingen vår er valgt på grunnlag av egne interesser, og kan gjennom halvstrukturert intervju dras mot retninger som bygger på svar man selv anser som riktige. Spørsmål som blir stilt må derfor være gjennomtenkte, hvor det legges til rette for at informanten får greie ut om det de anser som viktig i arbeidet sitt. Postholm og Jacobsen (2014, s. 87) hevder at kvaliteten på undersøkelsen henger sammen med hvordan spørsmål er utformet, noe som gjør lite relevante spørsmål ubrukelige for forskningen. Videre sier forfatterne at et solid forarbeid betegnes som viktig. Dette var vi som forskere bevisste på fra starten av, og vi tenkte nøye gjennom hvordan vi kunne oppnå at våre informanter besvarte spørsmålene slik at vi fikk tydelige svar, på samme tid som pedagogene kunne få opplevelsen av at vi ikke gikk inn med en dømmende

holdning. Vi er likevel klar over at svar i intervjuene kunne blitt annerledes med andre formuleringer. Vi valgte å utføre vår kvantitative datainnsamling i barnehager med minst 10% andel minoritetsspråklige barn for å styrke reliabiliteten. Forskningen ble gjort i 7 forskjellige barnehager. Med andre ord er undersøkelsen relativt liten, og kunne vist andre funn gjennom en større og mer landsdekkende undersøkelse.

Validitet handler om hvor relevant den innsamlede dataen representerer fenomenet, der begrepsvaliditet dreier seg om relasjonen mellom det generelle fenomenet som skal undersøkes, og de konkrete dataene (Christoffersen og Johannesen, 2018, s. 24). Det vil si at datainnsamlingen vi ender opp med skal ses i forhold til problemstillingen. Det kan være vanskelig å vurdere hvilke funn som er valide. Dette gjør at vi må bruke faglig skjønn eller sunn fornuft, som Christoffersen og Johannesen (2018, s. 24) sier. I forskningen foretok vi både kvantitativ og kvalitativ undersøkelse, dette for å kunne gi våre funn høyere validitet.

Vi foretok to intervju, hvor det ene viste seg å ha lav validitet i forhold til valgt problemstilling. I dette intervjuet var vi interesserte i å høre hvordan en barnehage som ikke brukte musikk som metode i arbeid med språkutvikling blant flerkulturelle barn arbeidet, for å få en bredere forståelse innenfor språkarbeid med nevnt gruppe, og informasjon om hvorfor musikk ikke ble brukt. Informanten som vi har valgt å gi det fiktive navnet Kari, ga oss mye informasjon, men på grunn av lite funn har vi likevel bestemt oss for å ikke ha hovedfokus på intervjuet i oppgaven. Vi vil likevel ta med en liten del som vi anser som relevant i oppgavens kapittel 8 som tar for seg drøfting av funn.

ETISKE RETNINGSLINJER

Som forskere er det viktig å tenke over informantens personvern. Informert samtykke er vesentlig, og innebærer at informant er klar over farer og gevinster deltakelsen medfører (Jacobsen, 2016, s. 47). Likevel er det vanskelig å informere om alt på forhånd. Dersom alle opplysninger gis detaljert i forkant, ser vi for oss at det kan bli veldig mye informasjon som i verste fall kan påvirke utfallet av undersøkelsens pålitelighet. Vi bør derfor fokusere på en mellomting som vi kan kalle «tilstrekkelig informasjon», som tar for seg opplysninger om undersøkelsens hovedhensikt, og hvordan funn arbeides videre med (Jacobsen 2016, s. 48).

Personvernombudet for forskning¹⁰ hevder at det skal avklares på forhånd dersom navn og identitet ikke skal anonymiseres. I vårt tilfelle var ikke dette aktuelt å bruke navn. Vi brukte samtykkeskjema både i kvalitativ og kvantitativ metode (vedlegg 2 og 3), der det også ble garantert at alt av informasjon ble anonymisert. Vi informerte også informant i kvalitativ metode om hva vi ønsket å spørre om både skriftlig (vedlegg 4) og muntlig, noe som gjorde at vedkommende fikk mulighet til å forberede seg og ikke minst tenke over hvordan barnehagen forholdt seg til bevisst bruk av musikk på dette tidspunkt.

I forhold til bruk av lydopptaker ble dette gjort på informantenes premisser. Vi ble enige om når vi skulle sette på opptak, og brukte skjønn når vi stilte åpne spørsmål som kunne fortelle oss hvordan barnehagen arbeidet med musikk. Vi unngikk personlige spørsmål og spørsmål som ledet til sensitiv informasjon, men opplevde at informanten selv ønsket å fortelle om sitt forhold til musikk.

¹⁰ <http://www.nsd.uib.no/personvernombud/hjelp/samtykke.html>

7 PRESENTASJON AV FUNN

Vi anonymiserte informanten med tanke på objektive forhold til forskning og funn. Lise er et fiktivt navn som vi har valgt å bruke på informanten i intervjuet vi har fokusert på.

Det overordnede temaet i oppgaven handler om bevisst bruk av musikk i arbeid med flerkulturelle barn, og hvordan pedagogen gjennom bruk av musikk som metode kan bidra til språkutvikling. I vår kvantitative forskning der vi besøkte 7 barnehager, fant vi ut at bare 1 av disse brukte musikk som metode for å styrke språkutviklingen i den flerkulturelle barnehagen. Oppdagelsen resulterte i at en pedagog fra denne ene barnehagen som brukte musikk aktivt, ble informant i vårt forskningsarbeid. Vi valgte å bruke halvstrukturert intervju forskningen da vi opplevde det som best egnet for å snakke om kunst og yringer som tar for seg mange sensuelle nyanser. På denne måten kunne vi gi større plass til informantens yringer og gi frihet til at hun kunne uttale seg slik hun selv ønsket.

INFORMANTEN OG BARNEHAGENS GRUNNER TIL Å BRUKE MUSIKK I DEN FLERKULTURELLE BARNEHAGEN

Vi begynte intervjuet med å stille åpne spørsmål om grunner til at Lise og barnehagen hun jobber i bestemte seg for å bruke musikk i arbeid med språkutvikling. Her svarte hun at den største betydningen i valg av fokusområde var egne interesser for kunnskapsområdet, samt et personlig ønske om å fordype seg i noe hun anså som viktig å formidle videre.

Lise:

«Me må like musikk selv. Me har noen som like å synge å noen som syns at det ikke e greit. Eg tenke at i forhold til språk, det e det som du spør om. Det e språk og det gir fellesskap, det e lett å få barnet med seg når det er sang og musikk, uansett alder. Det skape fellesskap, det gir glede, livsglede, det boble i kroppen når man høre musikk. Språk, da vet me at det e lettere å synge ting enn å snakke ting. Det hørtes kjekt ut, å me hadde lyst til å lære mer, gjøre mer og folk var veldig positive til det. Da ble det en syngende barnehage, for eksempel».

Etter å ha fått et slikt svar ble det naturlig å spørre om de praktiske sidene ved bruk av musikk. Musikk er av natur et fenomen som kan tolkes på utallige måter, noe som gjør at det blir viktig å prøve å ramme den inn i noe mer konkret, som for eksempel en metode for bruk i daglig arbeid med språkutvikling. Samtidig er det mye lettere å forestille seg hvordan musikk brukes bevisst gjennom konkrete eksempler.

Lise:

«Eg vil si noe i forhold til musikk, hvordan me bruke den. Me bruke den i overgangssituasjoner, som stell. Når me stelle barn, så synger me, når vi skal kle på, synge me. Det kan lette situasjonene, roe ned. Når me ska rydde, så kan me synge for eksempel «Alle barna rydder, alle barna rydder, alle barna rydder, o ja o ja o ja (Lise synger). Da blir det så lett å lekkert å rydde, di blir glad, det blir stemning som du sier. Det som me snakker om syngende barnehager, det e sang som utvikle hjernen, kjærlighetshormonet oxytocin som gjør oss glad, for eksempel. Det gjør samtidig at stresshormonene synker fordi det øke hormoner i kroppen og det minske stress. Det gjør at du slappe mer av, så det kan styrke forhold mellom mennesker fordi me har det godt sammen. Det øke trivsel, tilknytning, man blir glad, det skape vennskap og minske stress. Så det e en god ting»

Videre ønsket vi å finne ut mer om hvordan informantens barnehage bruker musikk som verktøy i språkutviklingen i forhold til flerkulturelle barn. Svaret vi fikk vil vi markere som vesentlig, da den viser språk som noe felles for alle mennesker. Musikk kan sammenlignes som et universelt medium i verden. Lise forklarte at de fleste av de flerkulturelle barna som er i deres barnehage allerede kan litt norsk når de kommer til dem.

Lise:

«Språk e en del av menneske, alle i verden bruke musikk. Og andre kulturer bruke kanskje mer sanger og musikk enn det me gjør i fellesskap, og festar me familie. Så eg tenke at alle har musikk i seg. Det å synge e noe så passe for alle. Det lage fellesskap, det knytte sammen, det bygge relasjoner, det har med tilknytning å gjøre. Det binde mennesker sammen, alle kan kjenne seg igjen i musikk, å uttrykke seg gjennom musikk e noe alle kjenne oss igjen i. Å roe barnet, me nynne, me bysse det. Ikke sant, det e

rytme i det. Så uansett om man har språk eller ikke språk så forstår man det. Om man ikke forstår ordene, så kjenne man sanger i kroppen. Tenke eg».

Selv om vi her fikk vi noen fine formuleringer om informantens syn om arbeid med musikk, opplevde vi likevel ikke at vi fikk direkte svar på spørsmålet vi stilte. Vi ledet derfor informanten tilbake mot spørsmålet om hvordan barnehagen bruker musikk som verktøy, og fikk et nytt svar.

Lise:

«Det sies at det synges for lite i norske barnehager, og det sies at repertoaret me bruke e for snevert. Det som eg kalle barnehagesanger. Noen går om igjen og om igjen, å disse sangene finnes i alle barnehager. Så det er begrenset bruk, tror eg. Eg tror at med barn kan man bruke et spekter av musikk. Me går blant annet på lunsjkonsert på Festiviteten¹¹ en gang i måneden, med Munor¹², klassisk musikk. Eg får vite hva di skal spille, hva temaet er. Så kan eg spille det her. Eg bruke Ipad, finne fram musikken å spille det for barna. Me går bort, å me ser og hører Munor spille. Fantastisk opplevelse».

Her ble vi nysgjerrige, og klarte ikke å la være å stille spørsmål om hvordan barna opplever klassisk musikk fremført «live».

Lise:

«Di e fullt konsentrerte, di bruker hendene, kroppen, me ser at di føler musikken med hele kroppen sin. Fantastisk opplevelse. Eg tenke at barn e mottakelig for det meste, det spørs hvordan me presenterer det for dem. Så det å bare synge «Hjulene på bussen», og «Bæ bæ lille lam», det blir for snevert for meg. Eg like mye slags musikk selv, eg like å danse selv, tango, så eg høre på litt annen musikk, som eg e blitt glad i selv. Eg snakke mye med ungene om det at folk danse, å di lure på hvordan det ser ut. Da finne eg kanskje Ipaden å finne musikk på youtube og di får se et dansende tango-par med tangomusikk for eksempel. Di syns det e helt supert».

¹¹ <http://festiviteten.no/info/>

¹² <http://www.munor.no/om-oss/>

VEIEN FRA EN BARNEHAGE TIL DEN SYNGENDE BARNEHAGE

Basert på Lises svar ville vi vite om barnehagen hadde avtaler med andre i forhold til å hente inn ny kompetanse om hvordan Syngende barnehage brukes. Lise sitt svar var her utfyllende. Noe av pengene barnehagen fikk som tilskudd til språkopplæring, ble brukt til å leie inn en musikkterapeut som hadde musikkksamlinger med barna, og veilede personalet i forhold til bruk av forskjellige instrument i arbeid med barn. Terapeuten viste hvordan sanglek kan kombineres ved bruk av ulike instrumenter, bruke kropp, bevegelse og klapping. Lise og barnehagen hun jobber i opplevde dette som svært lærerikt, hvor de satt igjen med ny kunnskap.

Da barnehagen er medlem av Syngende barnehage, har de også deltatt i kurs med Musikk fra livets begynnelse, som hører til konseptet. Hele programmet går under det nasjonale prosjektet Krafttak for sang og handler om å få hele nasjonen til å synge, fra vugge til grav. Lise hevder at prosjektet har gitt gode resultater til tross for at det ennå ikke er så mange som kjenner til det. Neste spørsmål ble da hvordan Lise og barnehagen hennes fant frem til dette prosjektet. Fikk de høre om det fra andre barnehager, eller ble det kanskje tatt opp på felles fagdager innenfor barnehagesektoren? Lise sa her at hun tilfeldig hadde funnet en annonse om Syngende barnehage i et blad som hun så viste til styrer. Slik ble de medlemmer av Syngende barnehage.

Lise:

«Ja, dette så me tilfeldig i en annonse, om det va et blad eller noe annet, huske ikke. Men me så det, styrer så det også, å spurte om me ska bli med. Me to pedagogene sa: Ja! Det må me. Og så meldte me oss på. Det koste litt. Di har nettside, som me betale for det, me e medlem i Musikk fra livets begynnelse, å får blader. Så får me tilgang til nettside, der ligge video hvordan man skal bruke sang, og forskjellige foredrag om musikk, nettbasert, så me kan gå inn å lese. Så det e en slags pakke." Som medlem i Musikk fra livets begynnelse betales et fast beløp i måneden, og man får tilgang til material nettbasert. Her gis det forskjellig veiledning om hvordan musikk kan brukes i barnehagens hverdag.»

Videre fortalte Lise at barnehagen årlig får invitasjon til å synge som en del av et åpningsseminar på Høgskolen.

Lise:

«Me øve i barnehagen, lage kor, går sammen tidlig om morgenen bort til høyskolen, i trappene i auditoriet, å stå der foran hundre mennesker å synge. Tenk for en mestringsfølelse, publikum klappe. Det å få unge med seg gjør noe positivt. Å stå der å gjøre noe sammen, me e veldig stolte av di.»

Informanten forteller videre at barnehagen hun jobber i av og til går på konserter i Festiviteten.

Lise:

«Å av og til, ikke så ofte dessverre fordi det koste penger og barnehagen har dessverre ikke mye penger, kan det være tilbud i byen, eller for barnehagen, å da komme folk te oss. Da har det vært mye instrumenter, slik at di har fått den opplevelsen.»

BEVISST BRUK AV MUSIKK I DEN FLERKULTURELLE BARNEHAGENS DAGLIGE ARBEID

I løpet av intervjuet var Lise hele veien klar på at det å bruke musikk bevisst som stimulering i språkutvikling for barn, spiller en vesentlig rolle. Hun snakket om musikk som skaper en felles plattform for å uttrykke seg, uansett hvilket språk man snakker. Barn responderer spontant på rytme og sang, som setter små kropper i gang med dans og bevegelse. Det skapes fellesskap gjennom å oppleve sammen, og barna opplever glede når de danser og beveger seg rytmisk samme takt.

Lise:

«Det er noe alle kan være med på, sang og musikk binder folk sammen, skaper god stemning, skaper en Vi-følelse, det kan bygge vennskap, at man kan være med å danse, nynne selv om man kanskje ikke har språk, så kan man likevel være med. Di fleste har kropp å stemme, du kan klappe, du kan få instrumenter.»

Informanten argumenterte videre med at barn liker all slags musikk, de er åpne og nysgjerrige for det de presenteres for. Videre brukte hun et eksempel som viste hvor stor betydning pedagogens interesser og kunnskaper har på dette feltet i forhold til kvaliteten av det

musikalske materialet barna blir presentert for. Her viser hun oss at pedagogen har gode muligheter til å fremme barns språkutvikling i den flerkulturelle barnehagen.

Lise:

«Barn like all slags musikk, sant. Det å være åpne. Det som eg sa at eg og har presentert de for tango, å di står helt oppslukt både i dans og musikk. Ikke alle selvfølgelig, men mange. Di like musikk med rytme, bruke kroppen, det kan og være popmusikk. Det e rammen rundt. Hvor engasjerte eg e som voksen, hva e relasjonen mellom oss to. Det e sånt som å synge vuggesang til et fremmed barn. Det e ikke sikkert at di vil høre så mye på deg, men kjenner du barnet godt og har det i armene dine e det bare nydelig. Rammen rundt, hele pakken. Jo større bevissthet, jo bedre for barn.»

Videre fortalte informanten om betydningen av bevissthet rundt det å synge for barn. Lise forklarte at det er viktig at pedagogen utfordrer seg selv, og ikke er redd for å gå ut av komfortsonen når det gjelder utøvelse av musikk. Det å synge bør ikke handle om prestasjon, men om å være sammen med barn i den sanselige verden.

Lise:

«Me har en som ikke like å synge, mens en annen elske det. Hu spiller heller ikke instrumenter spesielt bra, men vise så godt at hu elsker det hu holde på med. Eg like å synge å gjøre litt forskjellig, like å fortelle, dramatisere. Det e hele pakken om hvordan du e som voksen, hvordan du klarer å presentere det for barn. Du må like det! Du må se sammenhengen mellom musikk som fellesskap, relasjoner, sang og sangutvikling».

Senere i intervjuet forteller informanten at sang har stor betydning i språkutvikling fordi man bruker så mange deler av hjernen samtidig når man synger, danser og beveger seg. Om man ikke liker å synge, kan man bidra med å bruke et instrument på en kreativ måte. Etter en kort pause der det var stille, kommer Lise med denne uttalelsen som vi velger å markere slik hun gjentok den flere ganger av samtalen:

Lise:

«Hm... Å synge e bra for språkutvikling!»

BARNEKULTUREN

I slutten av intervjuet så vi på barnehagens arbeid, og hvordan det legges til rette for det enkelte barnet i arbeid med musikk som metode. Lise forklarte at de brukte både spontane anledninger som dukker opp underveis for å sette i gang den musikalske leken, og planlagte musikkstunder. Organiseringen henger ofte sammen med faste rutiner der de synger med barn i grupper, har musikksamlinger og utvalgte opplegg. Samtidig er personalet åpne for innspill som kommer fra barn, og bruker på denne måten mulighetene som barnas interesser byr på.

Lise ser betydningen i å variere bruken av sang og musikk til ulike aktiviteter, hvor musiske grunnelementer som rytme, klang, melodi, volum og takt tas i bruk. Bevisst bruk av elementene bidrar betydelig til utvikling av språkkompetanse, og hjelper barnehagens mangfold å lære seg språket.

Lise:

«Di tar selv initiativ, di lage show, øve seg på sang, dans og opptrer for oss, lage billetter. Det kan være voksne som sette i gang sangen, det kan være sangleker, rimeleker, kjenner du til det? Både inne og ute. Der e me litt opptatt av at barnekulturen forsvinne dersom me ikke gjør noe. Sånt som me leke ute i gater. Me prøve å gjøre det med barna i barnehagen. Hva kan me tilby i stedet for Ipad? Da leke me sangleker. Me står i ring å leke ta den ring å la den vandre, det e noe som alle kan være med på, å får en rolle. Sanglekene prøve me å holde litt oppe.»

Samarbeid mellom barnehage og foreldre er avgjørende for å lykkes med pedagogisk arbeid. Vi lurte derfor på hvordan foreldre opplevde den Syngende barnehage som en del av barnas hverdag.

Lise:

«Jeg opplever at foreldre er positive til dette. Noen foreldre forteller at barna er stolte av å gå i en syngende barnehage. Di forteller det til besteforeldre. Foreldre sier at di setter pris på aksjonene som blir gjort i forhold til barna, og at me tar di med på det som skjer i byen, på lunsjkonsert for eksempel, at di får forskjellige opplevelser.»

Avslutningsvis har vi valgt å bruke noen ord på det som informanten fortalte oss. Vi kan begrunne valget vårt med at vi anser dette som essensen i det samtalen med Lise handlet om.

Lise:

«Alle folk har det musikalske mennesket i seg men me nordmenn bruke det kanskje for lite, vet ikke. Alle kan synge, det tenke me i barnehagen. Folk e redde hvis di ikke har fine stemme. Alle synge fint for barn! Hvis du føle som voksen at du ikke kan synge så like du ikke det du holde på med, tenke eg, å det vises. Me må være litt av alt, ha avstand til oss selv å ha det gøy! Det som me gir barn i dag, det får me igjen i fremtiden.»

8 DRØFTING

I vår forskning ønsket vi å finne ut hvordan bevisst arbeid med musikk i barnehagen kan bidra til å styrke det kulturelle mangfoldet. Intervjuet med vår andre informant Kari, ga som tidligere nevnt lav validitet. Av denne grunn bestemte vi oss for å fokusere på intervjuet hvor informanten Lise beskriver hvordan musikk bevisst brukes i det daglige arbeidet for å styrke språkutviklingen i den flerkulturelle barnehagen. Intervjuet med Kari tas likevel med i noen aktuelle sammenhenger. Forskningen vi har foretatt er vurdert opp mot teori, tiltak og erfaringer vi har gjort oss i løpet av forskningsprosessen.

MUSIKK SOM STYRKE I DEN FLERKULTURELLE BARNEHAGEN

Da Lise fikk spørsmål om hvorfor hun bruker musikk bevisst i det daglige arbeidet, var det hennes egne interesser og kunnskaper på feltet som kom tydelig frem. Rammeplanen beskriver barnehagens samfunnsmandat og definerer barnehagelederens rolle, samt hvilke kompetanser som kreves for å utøve profesjonsoppgavene (Utdanningsdirektoratet 2017). Rammeplanen gir også retningslinjer for verdigrunnlag, innhold og oppgaver som lederen kan støtte seg til i den daglige barnehagedriften. Det er opp til den enkelte leder hvordan den formelle strukturen praktiseres, og hvilke av kunnskapsområdene som vektlegges i det daglig pedagogiske arbeidet. I hvor stor grad det finnes plass til musikk, avhenger av den pedagogiske leders interesse for musikk.

Lises personlige interesse kom tydelig til uttrykk i intervjuet. Hun sa at man må like musikk selv, ha behov for å bruke den i hverdagen, og se gevinstene musikken kan gi. På dette grunnlaget ble musikk vektlagt som en viktig faktor i hennes daglige arbeid i barnehagen. Til tross for ulike syn på behov for bruk av musikk blant personalet, kom de gjennom felles samtaler frem til beslutningen om å bli en del av Syngende barnehage. Dette resulterte i at alle ansatte i barnehagen fikk veiledning i å utøve sine kompetanser i forhold til bevisst bruk av musikk i barnehagens flerkulturelle arbeid.

Selv om rammeplanen sier at personalet i barnehagen skal arbeide med kunst, kultur og kreativitet, kan det forekomme ulike forståelser av hva dette innebærer. Hvis en pedagog

velger å ha fokus på musikk, er det viktig å være tydelig på hva som trengs for å oppnå fastsatte mål. Marit Lundestad (2010, s. 66) mener at dersom pedagogen ikke presiserer målsetninger til sine medarbeidere slik at de blir felles, kan det være vanskelig å arbeide i samme retning. Pedagogen sitt engasjement og interesse er avgjørende for hvilket innhold som fyller barnehagens hverdag.

Lise fortalte at ikke alle ansatte i barnehagen var enige om behovet for å velge musikk i det pedagogiske arbeidet, og at ikke alle likte musikk selv. Lise måtte gå noen runder med diskusjoner i personalgruppen hvor hun forklarte hensikten med å bli medlem av Syngende barnehage. Ved å bruke tid på diskusjoner i personalgruppen, fikk hun personalet med på å arbeide i samme retning i forhold til å bruke musikk bevisst i arbeid med språkutvikling i den flerkulturelle barnehagen.

Informanten fortalte også om søknadsprosessen barnehagen måtte gjennomgå for å få nødvendige midler til prosjektet. Dette vurderer vi som at pedagogens rolle krever allsidige interesser på forskjellige felt. I dette tilfellet måtte Lise eller styrer undersøke muligheter for å søke midler, og finne ut hvilke midler som var tilgjengelige.

MUSIKK SOM METODE I ARBEID MED SPRÅKUTVIKLING

Pedagogisk leder og barnehagens styrer må ta ansvar for at hele personalet arbeider mot samme mål, og de må ikke være redde for å bruke sin kompetanse for å fremme barnehageprofesjonen. I følge Wenche Aasen (2012, s. 48) har pedagogen ulike kunnskaper om læring og ledelse av læringsaktiviteter, samt en forpliktelse til å videreutvikle denne kunnskapen for å kunne lede avdelingen i utviklingsarbeid. Den enkeltes bevissthet over utallige fordeler med å bruke musikk må komme til syne gjennom det pedagogiske arbeidet. Barnehagen hvor Lise jobber i, har på grunnlag av hennes engasjement og overbevisning utviklet seg til å bli en lærende organisasjon. Alle ansatte har som følge av dette fått opplæring og veiledning, som har økt kunnskapsnivået i forhold til bevisst bruk av musikk i arbeid med språkutvikling blant flerkulturelle barn. Dette innebærer at hele personalet har blitt vant til å reflektere rundt faglige og etiske problemstillinger, holde seg oppdatert og å være tydelige rollemodeller (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 15). Her vil vi tilføye noe som ble

sagt av informanten Kari, som jobber i en barnehage hvor musikk ikke ble brukt som metode i arbeid med språkutvikling:

Kari:

“Me bruke ikkje musikk i arbeid med språkutvikling med flerkulturelle, kanskje kunne me ha gjort det, men ingen av oss er flinke te å synga. Eg har ikkje stemme te å synga. Eg like forming og det e noe som eg er opptatt av, derfor velge eg å bruke det. Det kunne sikkert ha vært kjekt med musikk men me mangle kunnskap, å me e veldig usikre på oss sjøl i denne rollen.”

Informanten Lise hadde her en motsatt tilnærming til bruk av egen stemme, hvor hun hevdet at pedagoger ikke skal være redde for å bruke stemmen sin og at barn liker når voksne synger eller dramatiserer med stemmebruk. Dette tolker vi som at Lise mener at man som pedagog bør prøve å heve seg over usikkerhet og selvkritikk som sier at man ikke kan synge uten å ha flott sangstemme. Man bør rett og slett synge med den stemmen man har.

Psykologiprofessor Csikzentmihalyi bruker begrepet *Flow* for å beskrive en tilstand hvor man glemmer omverdenen, der tiden flyr av sted mens man er i aktiviteten (Kulset, 2015, s. 45). I dette tilfelle blir sangen inngangen til flytsonen, som videre kan kobles til Vygotskijs teori om at språk spiller en vesentlig rolle for å tenke og lære. I denne sammenheng kan vi gi sangen dobbel mening. På den ene siden har ord i sangen en viss betydning for å beskrive verden ved hjelp av verbalt språk. På den andre siden kan vi vise til Malaguzzis filosofi om at barn har hundre språk, hvor vi her kan se på sang som ikke-verbalt språk, der vi støtter oss til Ruud`s (sitert i Sæther, 2014, s. 88) uttalelser om at sangen kan gi rike muligheter til å støtte barns begrepsutvikling og ordforråd.

Ved å bruke musikk som metode for å fremme barns språkutvikling, viser det seg at pedagogen må legge til rette for at alle i den flerkulturelle barnehagen opplever mestring og opplevelsen av å være inkludert. Som Kulset (2015, s. 86) sier er det viktig at barn får innpass i sosiale kretser når de skal lære seg et nytt språk. Videre sier hun at musikk gir trygge rammer gjennom kjente melodier og gjentakende rytme, slik at barn med et annet morsmål enn norsk får mulighet til å kommunisere på andre måter enn verbalspråklig. Barn trenger ikke å forstå ord så lenge de forstår kroppsspråket, melodien og rytmen (Kulset, 2015, s.95).

Sangstemmen kommer her inn som et felles verktøy som kan tas i bruk av de aller fleste, og derfor er en viktig del av barnehagens arbeid der musikk brukes for å støtte det kulturelle mangfoldet. Her kommer vi igjen til personalets egne holdninger til bruk av egen stemme, da den flerkulturelle barnehagen trenger modige voksne i musikkarbeidet.

På bakgrunn av intervjuet med Kari ser vi et særlig behov for pedagogisk arbeid rundt stemmeskam blant ansatte. I følge henne våger ikke alle ansatte å eksponere sin sangstemme i redsel for å ikke høres bra ut. I følge Kulset (2015, s. 105) kan det å være redd for at andre skal se skammen og være tilhører når man synger og musiserer med evnene man selv mener er begrenset, ende i et arbeid som ikke fungerer. Pedagogen kan bidra å redusere stemmeskam blant personalet ved for eksempel å sette i gang utviklingsarbeid gjennom aksjonsforskning, der personalet kan observere og reflektere rundt årsaken til stemmeskammen. Dette kan bidra til at personalet etterhvert blir mer avslappet i forhold til det å synge blant andre.

STEMMENS ROLLE I FLERKULTURELT ARBEID MED MUSIKK I BARNEHAGEN

Da sang viste seg å være et stort tema både i fagbøker rettet mot musikk og barnehagen vi forsket i, ble det naturlig å se nærmere på hvordan det kulturelle mangfoldet kan styrkes gjennom å bruke sang som et musisk virkemiddel. Stemmen er et unikt instrument som de aller fleste bærer med seg til enhver tid, og kan blant annet brukes til å formidle kulturarv. Når en ser på barnet som synger og gleder seg over sangen, kan man oppleve at barnet formidler sin tilhørighet gjennom sang. Pedagogen i barnehagen har stor frihet til å bruke sang i det daglige arbeidet. Ved å være bevisst på sangens gevinster i det flerkulturelle arbeidet, kan den brukes på forskjellige måter og dermed bidra til gode musikk-opplevelser i barnegruppen.

I barnehagen Kari jobbet i ble ikke sang og musikk prioritert, kanskje nettopp på grunn av at personalet fikk prestasjonsangst i forhold til egen stemme. Dermed tolker vi det som at denne barnehagen hadde valgt å nedprioritere bruk av sang ved å heller fokusere på forming som personalet opplevde å mestre bedre. En grunnleggende verdi i det norske samfunn er at alle skal få like muligheter, og alle skal føle seg verdsatt. Ved å bruke stemmen som felles

instrument i den flerkulturelle barnegruppen, åpner personalet for en uttrykksmåte som kan bidra til likeverd, slik rammeplanen (utdanningsdirektoratet, 2017) vektlegger.

I forskningen har det kommet tydelig frem at sang og musikk ofte nedprioriteres på grunn av stemmeangst blant personalet. I følge Kulset (2015, s. 105) kan denne barrieren overvinnnes ved å tørre å ta i bruk musikk med alle dens virkemidler. Etterhvert vil fokuset på egen stemme forsvinne når en opplever ekte sangglede på et barnslig nivå, der man ser og føler samhørigheten dette gir. Det handler om å få utvikle musikken og rytmen som er naturlig nedlagt i barn, i stedet for å kvele den med prestasjonsangst og mindreverdighetskomplekser. Kulset (2015, s. 110) omtaler sang som et viktig verktøy i barns utvikling, hvor det blant annet introduseres for lytting, samarbeid og kommunikasjon, som alle er viktige egenskaper som bør fokuseres på i den flerkulturelle barnehagen.

Selv om det i oppgaven er stort fokus på hvordan musikk og sangstemmen kan være et godt grunnlag for å styrke barnehagens kulturelle mangfold, må man likevel være klar over at det finnes flere kunstneriske former enn musikk som stimulerer barna til læring og samarbeid. Fellestrekket er at en som pedagog tar utgangspunkt i at barns læring foregår i en sosial sammenheng, i samhandling med andre barn. Gjennom en felles forståelse for måten å jobbe på, øker fellesskapsbidraget. Dette danner et grunnlag for økt kunnskap og samhørighet i det flerkulturelle fellesskapet. Billedkunst og kunsthåndverk er eksempel på andre uttrykksformer som kan brukes i barnehagen ved siden av musikk (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 51). Vår andre informant Kari viser at de bruker forming til å støtte barns språkutvikling i den flerkulturelle barnehagen hun jobber i.

PEDAGOGENS ROLLE SOM KULTURFORMIDLER

Lise uttalte hvor viktig det var å introdusere barn for ulik musikk av god kvalitet. Når barn introduseres for et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer slik rammeplanen (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 51) pålegger barnehager å gjøre, vil dette bidra til at barna får utvidet sitt repertoar, som videre er med å forme barnets identitetsutvikling (Rygg, 2015). Dersom pedagogen ser behov for å være en kulturformidler i en barnehage med hvor man finner en sammensetning av ulike kulturer, blir det en vane å se på mangfold som en kulturell

gevinst. Sæther (2006, s. 23) sier at identitet kan forstås som oppfatningen vi har om oss selv, og innebærer at man må være i samhandling med andre mennesker. I mangfoldet vi kan møte i dagens barnehager, kan arbeid med musikk ha flere gevinster, deriblant opplevelsen av trygge rammer gjennom kjente melodier og gjentakende tekst og rytme (Kulset, 2015, s. 95). Å introdusere barn for ulike musikkjangre, kan vise at barnehagen har en ressursorientert tilnærming til mangfold, der forskjeller ses som en berikelse for barnehagens fellesskap (Sæther, 2006, s. 8). Dersom vi hindrer barn i muligheten til å bli kjent med varierte musikkopplevelser, kan dette resultere i lite eller ingen erfaring med musikk som uttrykksform. En måte å oppnå erfaring på dette området, er nettopp å introdusere barna for ulike musikkjangre, eller klassisk musikk gjennom konsertopplevelsene Lise viser til gjennom intervjuet.

En annen mulighet til å oppleve kunst med verdi kan være sanglekene som Lise nevner. Gjennom å bruke tradisjonslekene bevisst i arbeid med å styrke barnehagens kulturelle mangfold, kan pedagogen bidra til å skape en inkluderende kultur i barnehagen. «En felles kulturarv som er overlevert gjennom generasjoner, har verdi når det gjelder kulturell identitet, og det vil være av betydning for å bli inkludert i samfunnet at barn med annen etnisk bakgrunn enn norsk blir kjent med denne arven» (Sæther, 2013, s. 78). Vi finner her muligheter som er viktige i postmodernismen vi lever i. Blythe (2011, s. 43) hevder at den moderne kulturen med sitt globale bruk av massemedia har negativ innvirkning på kommunikasjonen mellom barn og voksne. Foreldre bruker «digitale barnepassere» i stedet for å komme i samspill med barna ved å for eksempel synge selv. Denne form for ensidig samhandling fører til egoistisk kommunikasjon der barna kommer i en passiv rolle uten å ha behov for å komme med en aktiv interaksjon (Blythe, 2011, s. 43).

MUSIKKENS BETYDNING FOR SPRÅKFREMMENDE ARBEID

I forhold til vår problemstilling, viser det seg at bevisst bruk av sang i ulike kontekster bidrar til utvikling av språket. Musiske aktiviteter i det flerkulturelle arbeidet skaper fellesskap og gir muligheter til å oppleve mestring. Lise fortalte at barnehagen bruker sang både inne og ute, de bruker spontansang i stellesituasjoner, når de rydder og bidrar på denne måten til å lette situasjoner. Barn som ikke har så mye norskspråklige kunnskaper, bruker sang til å

tilegne seg språket fortere, og ifølge Blythe (2011, s. 44) danner den grunnmur for språkutviklingen. Sang går saktere enn språk, hvor det brukes åpent volum av lyder, inndelt i små regulere fraser og pauser. Alt dette fører til at det er mye lettere for barnet å huske sang enn språklig uttalelse.

Videre kan vi se verdien i å ta i bruk musikk som uttrykksform, der Valvatne og Sandvik (2007, s. 19) hevder at ulike uttrykksformer har innvirkning for den verbalspråklige utviklingen. Dette vil komme barn som strever med ord til gode, deriblant de som akkurat har begynt å lære seg norsk. Lise sier at barna viser engasjement når hun introduserer dem for dans. Når musikk brukes som uttrykksform i arbeid med å styrke barnehagens mangfold, kan barn bruke dans til å bevege seg gjennom musikkens rytmer. Mennesker gir gjennom sin natur uttrykk for tanker gjennom kroppsspråk som av og til kan avsløre det vi ikke vil fortelle ved bruk av ord. Blythe sier at mennesket husker, lever og tenker i bevegelse, og gjennom musikk får bevegelse form og flyt. Derfor er musikk brukt som grunnlag for neste steg i språkutviklingen (Blythe, 2011, s. 44).

Når man arbeider i en flerkulturell barnehage, mener Sæther (2006, s. 21) at det er viktig å bruke alle mulighetene man har til å utvide det tradisjonelle norske til en mer mangfoldig barnehage. Pedagogen må være pålogget, og for å lykkes i pedagogisk arbeid, trenger personalet både faglige kunnskaper, og mot til å bruke kunstfaglig arbeid i barnehagen (Bakke, 2013, s. 156). «Pedagoger skal være påloggede, lekne og profesjonelle kulturarbeidere, og lede det kunstfaglige arbeidet i fysiske materiell sammen med barna» (Bakke, 2013, s. 156).

9 KONKLUSJON

I vår forskning var målet å finne ut hvordan bevisst arbeid med musikk kan styrke det kulturelle mangfoldet vi finner i nåtidens barnehager. Gjennom intervjuet introduserte Lise oss for Syngende barnehage, et konsept som blant annet ble brukt som en metode der barn med flerkulturell bakgrunn kan bruke musikk som uttrykksform til å tilnærme seg et nytt språk. I de syv barnehagene vi foretok kvalitativ datainnsamling, var det bare en barnehage som kjente til metoder å arbeide med musikk i det flerkulturelle arbeidet. Dette kan tyde på at selv om det gjennom Krafttak for sang i dag er dannet over hundre Syngende barnehager, er det fortsatt mange som ikke er klar over at et slikt verktøy finnes.

Gjennom vår forskning viste det seg også at sang og musikk som ble brukt som metode i inkluderingsprosesser binder folk sammen, skaper trygge vennskap og bidrar til vi-følelse. Barns rett og behov til å medvirke (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 27) kan ses gjennom den kroppslige gleden barn viser ved å lære noe nytt gjennom bruk av varierte uttrykksformer. Her kan rytmen og dansen bidra som styrke til det kulturelle mangfoldet i arbeid med musikk, der barnet får mulighet til å uttrykke seg gjennom kroppen og lære med hele seg. På denne måten møtes det kulturelle spekteret i barnegruppen og skaper noe felles. Samhandlingen som oppstår mellom barna skaper relasjoner gjennom musikk som uttrykksform, der Valvatne og Sandvik hevder det vi selv har konkludert med i forskningen: Når man anvender ulike uttrykksformer i arbeid med språkutvikling i flerkulturelle barnehager, vil dette ha innvirkning på den verbalspråklige utviklingen, noe som spesielt vil komme barn som akkurat har begynt å lære seg norsk til gode (Valvatne og Sandvik, 2007, s. 19).

Videre i forskningen ser vi at pedagogens holdning til arbeidet han/hun utfører, spiller en avgjørende rolle for hvordan det musiske innholdet i den flerkulturelle barnehagen blir. Barn viser seg her å være åpne og mottakelige for det de introduseres for, noe vi mener henger sammen med det rammeplanen sier om at barn skal få mulighet til å møte et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 51). Pedagogen må i sitt arbeid hele tiden være bevisst på å utfordre seg selv, og ikke være redd for å trå over komfortsonen. Dette kan være utfordrende dersom han/hun ikke føler seg musikalsk begavet. Her kan det være nyttig at vedkommende spør seg selv om utfordringen ligger i redselen for å feile. Som profesjonsutøver bør man være i stand til å bryte med stemmeskammen. Lise viser

gjennom forskningen til gode erfaringer med at musikk spiller en rolle i barns språkutvikling, der musikk ses som en felles plattform å uttrykke seg i, uansett språk.

Selv om barn må få mulighet til å oppleve musikk med god kvalitet, er det vel så viktig at pedagogen har fokus på musikk-glede i barnehagens hverdag. Dersom fokuset legges på personalets musikalske ferdigheter, kan det for mange oppleves uoverkommelig å bruke musikk som metode i den flerkulturelle barnehagen. Blir det derimot lagt vekt på personalets evne til å slippe seg løs og være i musikken sammen med barna, kan dette åpne opp for ny kunnskap gjennom musikk som uttrykksform. Alle, både voksne og barn, må få oppleve gleden musikk gir, noe som enkelt kan praktiseres ved å synge med man stemmen man har.

Det viktigste en kulturformidler i barnehagen kan gjøre, er å ha mot til å være kreativ selv om en ikke er ekspert. Barn er skapende i hverdagen og med et personale som er undrende og villige til å oppleve med barna, kan det gis rom for nyskaping. Barnehagen har behov for kreative musikkformidlere (Sæther, 2013, s. 80). Kreativitet er en egenskap som ikke kan knyttes direkte til fagområder, i dette tilfelle musikk og musikalske ferdigheter. Det handler i stedet som oftest generelt om hvordan man forholder seg til utfordringer og omgivelser, hvor det i dette tilfelle også dreier seg om å ha en ressursorientert tilnærming til mangfold. Her ses forskjeller som en berikelse for barnegruppen, der kunstprosjektet Fargespill kan minne oss på alle ressursene enkeltbarna i den flerkulturelle barnehagen sitter med. Rammeplanens fagområde Kunst, kultur og kreativitet (Utdanningsdirektoratet, 2017) åpner for kreative måter å arbeide på. Det finnes her ingen fasit for de estetiske valgene man tar, og som Sæther sier, er det viktig at barnehagelæreren har evne til å være i øyeblikket. Her ligger det gode muligheter for både spontane og musikalske øyeblikk (Sæther, 2013, s.96).

10 TIL ETTERTANKE

Avslutningsvis vil vi dele noen tanker om det vi har opplevd gjennom å skrive sammen. Å skrive en oppgave valgt ut fra egne interesser kan være både lærerikt og utfordrende. Vi oppdaget at vi som to forskjellige individ arbeider med problemstillingen på ulike måter. Forskjellige meninger har åpnet for gode diskusjoner, hvor vi begge har måttet tilpasse oss for å finne balansen som ledet oss frem til felles beslutninger. Grunnen til at vi ønsker å dele denne refleksjonen, er for å belyse sammenhengen mellom samarbeid i oppgaven, og det å arbeide sammen som pedagoger i barnehagen. Pedagognormen som tredde i kraft fra 1. august 2018, sier at det skal være minst en pedagogisk leder per 7 barn under tre år, og minst en pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Dette innebærer at det fremover vil bli nødvendig for to pedagoger å samarbeide i sin avdeling eller base. Gjennom oppgaven har vi fått kunnskap om hvordan det er å dele og inngå kompromisser der begge har sterke meninger og behov for å kjenne eierskap i arbeidet, noe vi også ser på som viktig for å lykkes i arbeidet, der begge har en felles forståelse for målene som skal nås. Gjennom prosessen har vi jobbet som likeverdige, utfylt hverandre og vist respekt for hverandres meninger. Dette anser vi som viktig for å kunne lykkes i arbeidslivet.

REFERANSELISTE

- Aasen, W. (2012). *Teamledelse i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget
- Askland, L., & Sataøen, S. O. (2011). *Utviklingspsykologiske perspektiver på barns oppvekst* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Bakke, K. (2013). Kunsten å skape i flate og rom. I K. Bakke, C. Jenssen & A. B. Sæbø (Red.). *Kunst, kultur og kreativitet: Kunstfaglig arbeid i barnehagen*. (s. 127-156) Bergen: Fagbokforlaget.
- Bjørkvold, J. R. (2014). *Det musiske menneske*. Oslo: Freidig Forlag.
- Blythe, S. G. (2011). *The genius of natural childhood. Secrets og Thriving Children*. Hawthorn Press, Hawthorn House.
- Bøe, M., & Thoresen, M. (2017). *Å skape og studere endring: Aksjonsforskning i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Christoffersen, L. & Johannesen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt Forlag.
- Eriksen, T. H. (Red). (2011). *Flerkulturell forståelse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gjervan, M., Andersen, C.E., & Bleka, M. (2010). *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen Forlag AS.
- Gjervan, M. (Red.). (2006). Temahefte om språklig og kulturelt mangfold. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Hentet fra: https://www.udir.no/globalassets/upload/barnehage/pedagogikk/temahefter/temahefte_o_m_spraklig_og_kulturelt_mangfold.pdf
- Gotvassli, K. Å. (2017). *Boka om ledelse i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget
- Gotvassli, K. Å. (2017). *Strategisk kompetanseutvikling i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hoyuelos, A. (2013). *The Ethics in Loris Malaguzzi's Philosophy*. Isalda ehf.
- Høigård, A. (2013). *Barns språkutvikling; muntlig og skriftlig*. 3.utg. Oslo: Universitetsforlaget.
- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. (3. utg). Cappelen Damm.

- Knudsen, J. S. (2010). Musikkulturelt mangfold -forskjeller og fellesskap. I J. K. Sætre, & G. Salvesen (Red). *Allmenn musikkundervisning*. (1.utg., 156-177). Oslo: Gyldendal.
- Kulset, N.B. (2002). *Helheten er musikk*. Hentet fra den 3 januar 2019
<http://www.musikkfralivetsbegynnelse.no/sfiles/6/42/46/66/5/file/helheten-er-musisk-2.pdf>
- Kulset, N. B. (2015) *Musikk og andrespråk. Norsk tilegnelse for små barn med et annet morsmål*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lundestad, M. (2010). *Konflikter - bare til besvær?: Konfliktløsning i barnehagen* (3. utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Moser, T. (2017). Barns kroppslighet som del av barnehagens helhetlige dannelsesoppdrag I E. B. H. Sandersen, T. L. Hagen, & T. Moser (Red.) *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3.utg., s. 22-40). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Nygård, S. I. (2017). Bevegelseslek med musikk og rytme I E. B. H. Sandersen, T. L. Hagen, & T. Moser (Red.) *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3.utg., s.413-430). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Postholm, M. B., & Jacobsen, D. I. (2011). *Læreren med forskerblick - Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Kristiansand: Høyskoleforlaget
- Rygg, S. B. (2015). *Musikk og barn: Mot et grunnlag for å gi barn en opplevelse av et klassisk repertoar*. (Masteroppgave, Universitetet i Agder). Hentet fra:
<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/300985/MUK501%2C%20Siri%20Beate%20Rygg.pdf?sequence=1>
- Statistisk Sentralbyrå. (2017). *Flere minoritetsspråklige barn i barnehage*. Oppdatert 24. april 2017 Hentet fra:
<https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/barnehager/aar-endelige/2017-03-21>
- Utdanningsdirektoratet. (2017). Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Hentet den 9. januar 2019 fra
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Vedlegg 1

Godkjenning, intervjuer til bachelor-oppgave

Jeg godkjenner at Marie og Agnes foretar intervju som omhandler bevisst bruk av musikk i arbeid med språkstimulering. Hensikten med oppgaven er å finne data til bachelor-oppgaven, der målet er å finne ut hvordan barnehage 1 arbeider bevisst med musikk, og hvorfor barnehage 2 ikke arbeider med musikk.

Dato: 18.10.2018

Signatur studenter

Signatur veileder

Godkjent av veileder.

Vedlegg 2

Jeg godkjenner at funn i dette intervjuet kan brukes i Marie og Agnes sin bacheloroppgave. Besvarelsen vil anonymiseres.

Underskrift Studenter

Underskrift av pedagog som
intervjues

Vedlegg 3

Vi godtar at besvarelsen i denne kvantitative undersøkelsen kan brukes som forskning i Marie og Agnes sin bacheloroppgave.

Resultatene blir brukt som statistikk, og vil anonymiseres i oppgaven.

Underskrift _____ barnehage: _____

Underskrift _____ barnehage: _____

Underskrift _____ barnehage: _____

Underskrift _____ barnehage: _____

Underskrift _____ barnehage: _____

Underskrift _____ barnehage: _____

Underskrift _____ barnehage: _____

Underskrift _____ barnehage: _____

Underskrift _____ barnehage: _____

Underskrift _____ barnehage: _____

Vedlegg 4

Kvantitativ spørreundersøkelse

Hvordan brukes musikk i språkutvikling av flerkulturelle i barnehagen?

Vi bruker musikk bevisst som metode i arbeid med språkutvikling

Vi bruker ikke musikk som metode i språkutvikling, men musikk inngår ubevisst i sang og bevegelseslek

Vedlegg 5

Intervjuguide

Musikk som verktøy/metode/hjelpemidler i språkutvikling blant flerkulturelle i barnehagen

1. Hvorfor bruker dere musikk som verktøy: Bakgrunnen for dette
Hva inspirerte dere til å bruke dette? (egen-interesser, andre barnehager?)
Hvordan opplevde dere starten som «syngende barnehage?» Var folk positive, også de som ikke har musikk som interessefelt? Hvordan inspirerte dere de andre i personalet?
2. Bakgrunnen: Hvorfor bruke musikk i språkstimulering?
Praktisk: Kan dere gi eksempler på hvordan dere jobber med musikk som verktøy i språkutvikling?
3. Samarbeid: Har dere samarbeid med andre instanser i musikkarbeidet?
(musikkpedagog, kulturskole osv.)
4. Opplever dere musikken som styrke i integreringen av flerkulturelle barn som begynner hos dere? Hvordan?
5. Resultater: Hvordan ser dere at bevisst bruk av musikk hjelper i språkutviklingen blant flerkulturelle barn?
Hvordan tenker dere når dere arbeider med flerkulturelle og musikk i forhold til språkutvikling: Blir barna delt inn i grupper, eller er de alltid integrert med de andre barna i barnehagen?
6. Fikk dere noe hjelp fra kommunen for å støtte denne metoden? / eller har dere tenkt å søke om ekstra kurser, materialer, osv i forbindelse med dette?
7. Refleksjoner rundt arbeidsmetoder:
Etter å ha arbeidet med musikk og språkutvikling med flerkulturelle: Hva fungerer best? Deler dere i små grupper, en til en, norske barn og pedagog, andre ting?
Hvilke musikksjangre fungerer best, hvordan opplever dere at ulike sjangre musikk påvirker barna? (Fokus på fonetikk, lyd?)
8. Ser dere viktigheten med å støtte barn i språkutviklingen på den måten? Hvorfor?
9. Hvordan legge til rette for enkeltbarnet i musikkbruk og språkutvikling?
Organisert/spontant?
10. Hva syns foreldrene om deres bruk av estetiske fag som musikk er en av, i arbeid med deres barn?

Vedlegg 6

Flere Farger Frøya

Jeg godkjenner at navn og opplysninger rundt barnehageprosjektet Flere Farger Frøya som er gitt gjennom E-post kan brukes i Marie og Agnes sin bacheloroppgave.

Opplysningene som ble gitt via Epost den 12.sept, 2018 av daglig leder Tove Holm, Rabben Barnehage.

Marie Blomseth

Marie Blomseth

Sistanda
02.01.2019

Tid/sted

Tove Holm

Daglig leder, Tove Holm